

PRIEKUĻU NOVADA

ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA
2013.-2030. GADAM

PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS

(DATI UZ 2013.GADA BEIGĀM)

SATURS

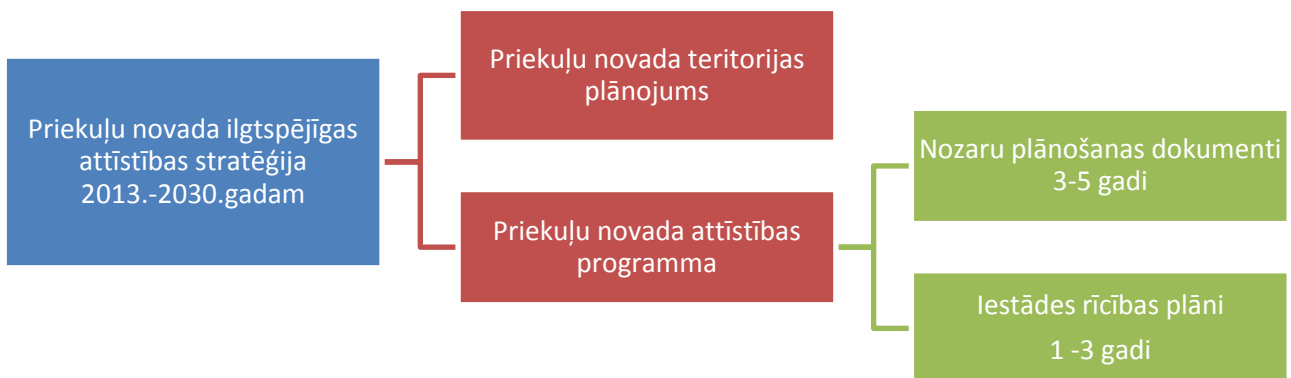
levads	4
1. Ģeogrāfiskais novietojums, novada administratīvais iedalījums, identitāte	6
1.1. Liepas pagasts	6
1.2. Mārsnēnu pagasts	7
1.3. Priekuļu pagasts	7
1.4. Veselavas pagasts	8
2. Dabas apstākļi	9
2.1. Reljefs	9
2.2. Ģeoloģiskais raksturojums	9
3. Dabas resursi	11
3.1. Zemes lietošanas veidi	11
3.2. Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupas	11
3.3. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes	12
3.4. Meža zemes	14
3.5. Ūdens resursi	14
3.6. Derīgie izrakteņi	16
4. Aizsargājamās dabas teritorijas un objekti	16
4.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas	16
4.1.1. Nacionālais parks	16
4.1.2. Dabas pieminekļi	17
4.2. Vietējas nozīmes aizsargājamas teritorijas un objekti	19
5. Kultūrvēsturiskais mantojums	19
5.1. Valsts aizsardzības kultūras pieminekļi	19
5.2. Pašvaldības nozīmes aizsargājami kultūras pieminekļi	21
6. Iedzīvotāji un apdzīvojums	22
6.1. Iedzīvotāju skaits	22
6.1.1. Skaīta dinamika	22
6.1.2. Iedzīvotāju vecumstruktūra	24
6.1.3. Iedzīvotāju dzimumstruktūra	24
6.1.4. Demogrāfiskā slodze	24
6.1.5. Nacionālais sastāvs	25
6.2. Apdzīvojuma struktūra	25
7. Pārvaldība un sadarbība	27
7.1. Novada administratīvā struktūra	27
7.1.1. Lēmējvara	27
7.1.2. Izpildvara un izpildinstitūcijas	28
7.2. Pašvaldības budžets	28
7.2.1. Pamatbudžeta ieņēmumi	29
7.2.2. Pamatbudžeta izdevumi	29
7.2.3. Speciālais budžets, ziedojumi un dāvinājumi	29
7.2.4. Kredītsaistības	30
7.3. Sabiedriskās attiecības	30
7.4. Nevalstiskās organizācijas	30
7.5. Projekti	30
8. Sociālā infrastruktūra un pakalpojumi	31
8.1. Izglītība	31
8.1.1. Pirmsskolas izglītība	32
8.1.2. Vispārējā izglītība	33
8.1.3. Profesionālā izglītība	35
8.2. Zinātne	36
8.3. Kultūra	36
8.4. Veselības aprūpe, sociālā palīdzība	38

8.5. Bērnu un jaunatnes lietas	38
9. Tehniskā infrastruktūra un pakalpojumi	39
9.1. Transporta infrastruktūra	39
9.2. Sabiedriskais transports	39
9.3. Komunālā saimniecība	39
9.3.1. Ūdensapgādes pakalpojumi	39
9.3.2. Kanalizācijas pakalpojumi	40
9.3.3. Siltumapgāde	41
9.3.4. Gāzesapgāde	42
9.3.5. Elektroapgāde	42
9.3.6. Informācijas tehnoloģiju infrastruktūra	43
10. Vides stāvoklis	43
10.1. Piesārņojošās darbības	43
10.2. Piesārņotās un potenciāli piesārņotās teritorijas	43
10.3. Paaugstināta riska objekti un teritorijas	45
11. Ekonomikas tendences	45
11.1. Teritorijas attīstības indekss	45
11.2. Nodarbinātība	46
11.3. Uzņēmumu reģistrācija un apgrozījums	46
11.4. Būvniecības aktivitāte novadā	47
11.5. Lauksaimniecība	48
11.5.1. Zemkopība	48
11.5.2. Lopkopība	48
11.6. Tūrisma infrastruktūra un citi pakalpojumi	49
12. Novērtējums (SVID analīze)	51

IEVADS

Priekuļu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.gadam ir novada ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikts novada ilgtermiņa attīstības redzējums (vīzija), stratēģiskie mērķi, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīva.

Priekuļu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2013.-2030.gadam ir pirmais vienotais Priekuļu novada teritorijas attīstības plānošanas dokuments. Arī pēc teritorijas attīstības plānošanas dokumentu hierarhijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija ir pamata dokuments turpmākajiem pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem – attīstības programmai un teritorijas plānojumam:

Pašreizējās situācijas raksturojums tiek sagatavots kā atsevišķs sējums, kas ir papildināms un aktualizējams, un ko izmanto kā informatīvo materiālu pašvaldības teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādei¹. Priekuļu novada Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā tiek iekļauts īss pašreizējās situācijas analīzes kopsavilkums (dati uz 2013.gada sākumu), kurā atspoguļoti būtiskākie fakti un novada unikālās vērtības.

Pašreizējās situācijas raksturojums un analīze parāda pašvaldības pašreizējo situāciju un pašreizējās politikas īstenošanas radīto rezultātu analīzi konkrētā atskaites punktā.

Pašreizējās situācijas analīzes mērķis ir pēc iespējas precīzāk noskaidrot pašvaldības un tās apkārtējās teritorijas attīstības tendences, problēmas un izaugsmes resursus, lai noskaidrotu savu attīstības potenciālu.

Pašreizējās situācijas raksturojuma sējumā tiek raksturoti esošie novada resursi (pieejamo datu ietvaros) pa dažādām jomām, pielietojot tematisko pieeju:

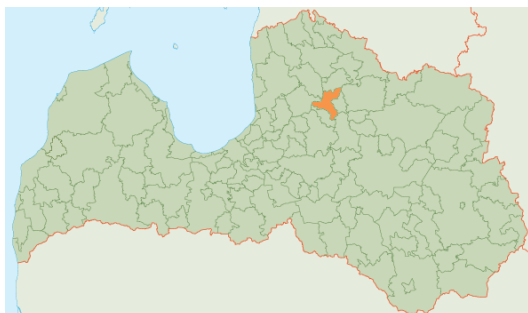
- cilvēkresursi - iedzīvotāju skaita dinamikas tendences un apdzīvojuma struktūra;
- novada sociālā infrastruktūra un pakalpojumi;
- novada tehniskā infrastruktūra un pakalpojumi;
- dabas resursi un kultūrvēsturiskais mantojums;
- ekonomikas attīstības tendences.

¹ Ministru kabineta 16.10.2012. noteikumi Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”

Lai racionāli izvērtētu Priekuļu novada attīstības perspektīvu, plānošanas dokumenta izstrādē tika izmantotas šādas metodes:

- saistīto teritorijas attīstības plānošanas dokumentu analīze (nacionālā, reģionālā, vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumenti, kā arī kaimiņu pašvaldību teritoriju attīstības plānošanas dokumenti);
- statistikas datu ieguve, apkopošana un analīze;
- publisko pārskatu datu ieguve un apkopošana;
- SVID analīze;
- Informācija atspoguļota apraksta, attēlu, tabulu un grafiku veidā;
- ilgtspējīgas attīstības stratēģijas izstrādes Vadības darba grupu, kurās tika iesaistīti gan novada lēmējvaras pārstāvji, gan izpildvaras pārstāvji, gan pašvaldības speciālisti, sanāksmes.

1. ĢEOGRĀFISKAIS NOVIETOJUMS, NOVADA ADMINISTRATĪVAIS IEDALĪJUMS, IDENTITĀTE

Priekuļu novads atrodas Vidzemes centrālajā daļā, Gaujas upes kreisajā krastā, Vidzemes plānošanas reģionā. Priekuļu novads izveidots 2009.gadā administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, apvienojot četrus bijušos Cēsu rajona pagastus – Liepas, Mārsnēnu, Priekuļu un Veselavas pagastus.

ATTĒLS 1: PRIEKUĻU NOVADA NOVIETOJUMS (avots <http://lv.wikipedia.org>)

Novada administratīvās teritorijas platība sastāda 301,8 km², t.sk., Liepas pagasts – 74,7 km²; Mārsnēnu pagasts – 69,2 km²; Priekuļu pagasts – 98,4 km² un Veselavas pagasts – 59,5 km².

TABULA 1: PRIEKUĻU NOVADA TERITORIĀLAIS IEDALĪJUMS

TERITORIĀLĀ VIENĪBA	TERITORIĀLĀS VIENĪBAS TERITORIJAS PLATĪBA, KM ²	% NO KOPĒJĀS NOVADA ADMINISTRATĪVĀS TERITORIJAS
Liepas pagasts	74,7	24,8
Mārsnēnu pagasts	69,2	22,9
Priekuļu pagasts	98,4	32,6
Veselavas pagasts	59,5	19,7

Novada administratīvais centrs – Priekuļi, kas atrodas 100 km attālumā no Latvijas Republikas galvaspilsētas Rīgas, 4 km attālumā no Cēsīm un 32 km attālumā no Valmieras.

Novads robežojas ar Beverīnas novadu, Cēsu pilsētu, Cēsu novadu, Pārgaujas novadu, Raunas novadu, Smiltenes novadu, Kocēnu novadu un Vecpiebalgas novadu.

1.1. LIEPAS PAGASTS

Liepas pagasts ir viens no Priekuļu novada teritoriālām vienībām, kas atrodas novada Z daļā - Ziemeļvidzemes zemienes Tālavas zemienes Trikātas pacēlumā un Gaujas upes kreisajā krastā, un upes senielejā.

Liepas pagasta teritorija atrodas 13 km attālumā no Cēsīm, 20 km attālumā no Valmieras, 29 km attālumā no Smiltenes un 105 km attālumā no valsts galvaspilsētas Rīgas. Liepas pagasta administratīvais centrs ir Liepa, kas atrodas orientējoši labā ģeogrāfiskā novietojumā starp 3 pilsētām - Cēsīm, Valmieru un Smiltēni.

Teritoriju šķērso valsts reģionālais autoceļš P20 Valmiera - Cēsis - Drabeši, valsts vietējie autoceļi – V323 Liepa - Smiltene, V320 Ķērpji - Jullas un V296 Lodes stacija - Jaunrauna - Veselava, kā arī dzelzceļa līnija Rīga - Lugaži ar dzelzceļa staciju Liepa.

Pie Liepas dzelzceļa stacijas atrodas Liepas mālu atradne (platība 78 ha). Atradne tiek izmantota kopš 1961.gada, kad savu darbību uzsāka būvmateriālu ražotne AS „Lode”.

Meži aizņem 50,2% no pagasta teritorijas, lielākie mežu masīvi ir pie Gaujas (Grīviņu un Salmiņu mežs) un Raunas upes.

Liepas pagastā atrodas valsts nozīmes vēstures pieminekļi - E.Veidenbauma dzīvesvieta Kalāčos (1867.-1892. g.) un rakstnieka P.Rozīša dzīvesvieta Vecauduļos (1888.-1937.g.).

1539 ha jeb 21% pagasta teritorijas (t. sk. 1358 ha meža) aizņem Gaujas nacionālais parks. Tajā atrodas nozīmīgs aizsargājams ģeoloģisks objekts - Lielā Ellīte, kā arī citi aizsargājami ģeoloģiski objekti – Baltā klints (Liepas iezis) un Līču – Laņģu klintis, Grīviņu iezis, Lodes bruņuzivju iegula.

1.2. MĀRSNĒNU PAGASTS

Mārsnēnu pagasts ir viens no Priekuļu novada teritoriālām vienībām, kas atrodas novada ZA daļā – Tālavas zemienes Trikātas pacēlumā, pagasta reljefs samērā līdzens. Pagasta teritorijas platība 6 910,1 ha, no tiem 2 778,1 ha (36%) aizņem meži un 3 851,6 ha (56%) ir lauksaimniecībā izmantojamās zemes ar vērtējumu 40,8 balles vidēji.

Attālums no Mārsnēniem līdz Cēsīm ir 24 km, attālums no Mārsnēnu pagasta līdz Valmieras pilsētai - 18 km, bet līdz Rīgai - 115 km. Pagasta teritoriju šķērso valsts vietējas nozīmes autoceļš V323 Liepa – Smiltene, kas nodrošina iedzīvotāju mobilitāti uz novada nozīmes attīstības centru Liepu, tālāk uz Cēsīm, kā arī uz Smiltēni u.c. vietējas nozīmes autoceļi un pašvaldības ceļi. Mārsnēnu pagasta administratīvais centrs ir Mārsnēni.

Mārsnēnu pagasta teritoriju šķērso maģistrālais gāzes vads Vireši - Tallina, kā arī šī gāzes vada atzars uz Liepu.

Mārsnēnu pagasts tiek uzskatīts par latviskāko pagastu novadā. Mārsnēnu pagastu var uzskatīt arī par lauksaimnieciskās produkcijas ražošanas attīstības centru.

Lielākais pagasta ezers ir Startu ezers, kurš atrodas pagasta R daļā. Ezers ir iecienīta peldvieta apkārtnes iedzīvotājiem. Mārsnēnu ciema centrā izveidota pastaigu taka tautiskās jostas veidolā.

Nozīmīgāks derīgo izrakteņu resurss pagastā ir valsts nozīmes kvarca smilts atradne "Cīruļi", pagasta ZA daļā. Iegūto derīgo izrakteņi potenciāli var izmantot stikla ražošanā.

1.3. PRIEKUĻU PAGASTS

Priekuļu pagasts ir viens no Priekuļu novada teritoriālām vienībām, novada administratīvais centrs, kas atrodas novada R un centrālā daļā, Vidzemes augstienes nogāzē (Mežoles paugurainē), Gaujas senlejā, straujās un skaistās Raunas, Rauņa un Vaives krastos.

Pagasta teritorijas platība 9836,5 ha. Teritoriju šķērso valsts reģionālais autoceļš P20 Valmiera - Cēsis – Drabeši, valsts vietējas nozīmes autoceļi, pašvaldības ceļi, kā arī dzelzceļa līnija Rīga - Lugaži ar dzelzceļa staciju Jāņmuiža.

Tāpat kā Liepas pagastā arī Priekuļu pagastā atrodas vairāki ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi - varenākais no tiem ir Ērģeļu jeb Ērģļu klintis (Pieškalnu jeb Pieškaļu iezis) – monolītākā klinšu siena Latvijā. Šajā tūristu ļoti iecienītajā vietā iekārtotas skatu platformas, takas, kāpnes. Gaujas senkrastā 1,5 km attālumā no Ērģļu klintīm atrodas 330 m garās Ramātu klintis un alas, kuras augstumā un skaistumā tikai nedaudz atpaliek no Ērģļu klintīm. Pie bijušās pārceltuves „Jāņarāmis” pār Gauju ir kājnieku tilts. Pār Raunu uzcelts augstākais dzelzceļa tilts Latvijā (24 m virs upes līmeņa), upes krastus rotā Ciepu iezis, otrpus Raunai – 25 m augstās Raibās klintis. Raunas krastā ~ 2km leņpus Vaives ietekas atrodas Vanderiezis. Raunas pietekas Raunis (garums 22 km) un Vaive (18 km) pieder pie straujākajām Latvijas upēm. Krāčainais, ļoti līkumainais, 6-10 m platais un seklais Raunis leņpus Cēsu – Vecpiebalgas ceļa tek dziļā un šaurā senlejā, stāvjos krastos. Skaista ir arī Raunas otra pieteka Vaive, kas tek dziļā senlejā, stāvajos krastos gravas,

gleznaini smilšakmens atsegumi. Pagasta lielākais ezers ir Ninieris – iecienīta cēsinieku atpūtas vieta, ir daži nelieli dīķi. Priekuļu pagasta teritorija iekļauta Gaujas nacionālā parkā.

Pagastā atrodas Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūts, kas ir vecākā šāda tipa iestāde Latvijā, kā arī Priekuļu un Jāņmuižas profesionālā vidusskola.

Pagastā ir attīstīta sporta infrastruktūra - Priekuļu sporta bāze ir viena no labākajām Latvijas laukos, mototrase, slēpošanas trases.

1.4. VESELAVAS PAGASTS

Veselavas pagasts ir viens no Priekuļu novada teritoriālām vienībām, kas atrodas novada DA daļā, 15 km no Cēsīm un 82 km no Rīgas. Veselavas pagasts atrodas Vidzemes augstienes Mežoles paugurainē, reljefs izteikti paugurains.

Veselavas pagasta teritorijā krustojas divi valsts nozīmes autoceļi – valsts galvenais autoceļš A2 Rīga - Vecclaicene un valsts reģionālais autoceļš P10 Cēsis – Vecpiebalga.

Pagasta kopplatība - 5951,9 ha. Pagasta teritorijā ir daudz mākslīgi veidoti dīķi. 44% pagasta platības aizņem meži. Ir nelielas grants, smilts, māla un kūdras atradnes.

Pagasta ZR daļa iekļauta Gaujas nacionālā parkā. Gandrīz pilnībā saglabājies Veselavas muižas komplekss, kurā pašreiz darbojas Veselavas pagasta pārvalde, kultūras nams, pasta nodaļa.

2. DABAS APSTĀKĻI

2.1. RELJEFS

Liepas pagasts atrodas Gaujas kreisajā krastā, Tālavas zemienes Trikātas pacēlumā un Gaujas senlejā. Trikātas pacēluma vidusdaļā atrodas pirmskvartāra perioda Liepas paliksnis – plato veida reljefa pacēlums starp Raunas lejteci un Gauju (garums 3 km, platums līdz 1,6 km).

Reljefs Liepas pagasta teritorijā pārsvarā ir viegli viļņots, izplatītākās zemes virsas absolūtās augstuma atzīmes ir robežās no 50 līdz 100 m vjl. Augstāk vjl. atrodas pagasta centrālā daļa, kur arī atrodas augstākā virsotne - Liepas kalns (115,5 m), bet zemāk - pagasta rietumdaļā esošā Gaujas upes ieleja un DR daļā esošā Raunas upes ieleja.

Mārsnēnu pagasts atrodas Tālavas zemienes Trikātas pacēluma vidusdaļā. Pagasta teritorijā reljefa augstums sasniedz vidēji 80 m v.j.l., augstākā vieta ir pauguru rinda Austriņu, Tribalsa, Tūru kalns (90,1 m v.j.l.), vienlaicīgi tā veido ūdens šķirtni pagastā esošām ūdens tecēm.

Priekuļu pagasta teritorijas lielākā daļa atrodas paugurainajā Vidzemes augstienē. Gaujas senieleja, ar ko pagasts robežojas ZR daļā, nosaka pagasta reljefu, to dienvidu – ziemeļu virzienā šķērso lielākas un mazākas upītes, kuras ietek Gaujā un Raunā. Atkarībā no pamatieža upītes savā ceļā ir izgrauzušas dziļākas un seklākas gravas, kuru blīvums nav vienmērīgs. Izteikta līdzena ir pagasta teritorija uz ziemeļiem un austrumiem no Cēsīm, kā arī Jaunraunas apkārtnē.

Par pagasta zemāko vietu uzskatāms Gaujas upes līmenis pie pagasta R robežas, kas vasarās ir ap 23,0 m vjl. Pagasta augstākais paugurs ir Spāriņu kalns – 131,1 m vjl, taču augstākā vieta pagastā ir pie robežas ar Veselavas pagastu – virs 160 m vjl. Novada administratīvais centrs – Priekuļu ciems ir vidēji 110 – 120 m vjl.

Uz Z no Cēsīm pagasta teritorijas līdzenā daļa galvenokārt klāta ar meža zemēm. Pārējās pagasta līdzenākās teritorijas ir izmantotas lauksaimnieciskās ražošanas un relatīvi blīvas apbūves (Priekuļi, Jaunrauna, Jāņmuiža) vajadzībām. Teritorijās ar izteiktu reljefu apbūves blīvums ir ievērojami mazāks.

Veselavas pagasta teritorija atrodas Vidzemes augstienes Mežoles paugurainē, kuru ziemeļos norobežo labi izteikta nogāze. Virsmas augstums tās lielākajā daļā ir 190 – 215 m vjl. Rietumos gar Rauņa ieleju reljefs pazeminās līdz 170 – 175 m vjl, bet ziemeļos augstienes nogāzes pakājē līdz 140 – 150 m vjl.

Reljefs ir izteikti paugurains, to pārsvarā veido no 5-10 līdz 20 m augsti pauguri, nelieli vaļņi, paugurmasīvi, kas mijas ar dažāda lieluma un formas iepakām. Iespaidīga ir šaurā, līdz 25 -30 m dziļā Rauņa ieleja pie Veselavas, kur tā atbilst senam iegrauzumam devona iežu virsā.

2.2. ĢEOLOĢISKAIS RAKSTUROJUMS²

Liepas un Priekuļu pagastu teritorijas atrodas Latvijas sedlienes austrumu daļā, kura savukārt ir reģionālās struktūras – senās Austrumu platformas sastāvdaļa. Šādu seno platformu ģeoloģiskajā griezumā izdalās divi krasi atšķirīgi uzbūves elementi: **kristāliskais pamatklintājs** un **nogulumiežu sega**.

Vidzemes centrālajā daļā, pamatklintājs ieguļ 900 -1000 m dziļumā. Pamatklintāja ieži radušies pirms 1,5 - 2,0 miljardiem gadu un šīnī apvidū tos lielākoties veido granīti un gneisi.

² Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra informācija

Pamatklintāja iežu vecums, to veidošanās secība, saguluma apstākļi, kā arī metamorfo iežu sākotnējais sastāvs ir grūti nosakāmi un joprojām Latvijā vēl nav pietiekami izpētīti. Taču pētījumu rezultātā Liepas pagasta dienvidu daļā pamatklintājā konstatēts tektoniskais lūzums.

Otru, jaunāko elementu – nogulumiežu segu pārsvarā veido ķīmiskās izgulsnēšanās un klastiskie (drupu) ieži. Tie galvenokārt izgulsnējušies dažāda dziļuma un ūdens sāļuma baseinos vai veidojušies no ledāja sanestā materiāla. Nogulumiežu segā precīzi izdalās: (1) **pirmskvartāra** laikposma un (2) **kvartāra** sistēmas veidojumi:

- (1) **Pirmskvartāra nogulumus** Liepas un Priekuļu pagastu teritorijās veido kembrija, ordovika, silūra un devona sistēmas karbonātiskie, smilšainie un mālainie ieži. Šo nogulumu kopējais biezums sasniedz 940 m.
- (2) **Kvartāra nogulumi** veido nogulumiežu segas virsējo kārtu. Kvartāra nogulumu segas uzbūves īpatnību apzināšana ir svarīgs teritorijas saimnieciskās attīstības priekšnoteikums. Ar tiem saistītas būvmateriālu izejvielu (smilts, smilts – grants, šūnakmens, saldūdens kaļķiezis) atradnes, ekoloģiskās problēmas (grunts un gruntsūdeņu piesārņojums), inženierbūvju un komunikāciju ierīkošana. Šajos nogulumos sastopamie ūdeņi tiek izmantoti lauku saimniecību ūdensapgādē.

Mārsnēnu pagasts atrodas Tālavas zemienes Trikātas pacēlumā. Pamatiežus klāj 10-20 m bieza kvartāra sega. Trikātas pacēluma pozitīvās reljefa formas veido dažāda raupjuma grants un smilts, limnoglaciālie nogulumi un dažāda rakstura pamatiežu atraktenī. Akmeņainais smilšmāls vai mālsmilts veido nogāzes apkārtnes reljefa formām. Ūdensapgādei teritorijas apvidū izmantojams Gaujas - Amatas ūdens horizonts (D_3gj+am), tie ir hidrokarbonātu kalcija- magnija tipa saldūdens ar paaugstinātu dzelzs saturu.

Novada teritorijā vērojama vairāku mūsdienīgu ģeoloģisko procesu darbība. Tiem pieskaitāmi: **upju ģeoloģiskā darbība, gravu veidošanās, erozijas procesi pauguru nogāzēs, ezeru aizaugšana, purvu veidošanās un kūdras uzkrāšanās.**

Intensīvāk upju ģeoloģiskā darbība risinās, novada, lielāko upju – Gaujas, Raunas, Vaives un Rauņa ielejās. Tā izpaužas kā sānu un gultnes erozija. Šie procesi noved pie krastu noārdīšanas atsevišķos posmos un visai ievērojamas upju šķēršprofilu maiņas.

Gravu veidošanās notiek upju ieleju un ielejveida pazeminājumu nogāzēs. To veicina lielais nogāžu slīpums, vāji saistītie ieži zemes virspusē. Novada teritorijā esošo gravu nogāzes pārsvarā ir lēzenas un to veidošanās vairumā gadījumu ir apstiprinātas. Atmirušo gravu nogāzes klāj veģetācija – koki un krūmi. Nepareizas saimnieciskās darbības rezultātā – nosusināšanas tīkla izvadīšana stāvājās upju nogāzēs, kā arī krūmu un koku izciršana gravu un upju ieleju nogāzēs, var atjaunoties gravu veidošanās.

Liepas un Priekuļu pagasta teritorijas raksturojas ar salīdzinoši lielu reljefa saposmju. Pauguru relatīvais augstums sasniedz 20 – 25 m, un to nogāzes ir diezgan stāvas. Šajā teritorijā ir iespējami erozijas procesi pauguru nogāzēs, kas var izsaukt augsnes auglīgā slāņa noskalošanos, bet dažkārt var izraisīt vai veicināt arī gravu veidošanos. Pauguru nogāzēs jāievēro zināmi augsnes apstrādes noteikumi un jāizvairās no kailciršu veidošanas lielās teritorijās.

Pārpurvošanās procesu izpausmes vērojamas noslēgtos reljefa pazeminājumos, kur zemes virspusē atsedzas ūdeni vāji caurlaidīgi nogulumi. Līdz ar to šajos iecirkņos ūdens notece ir apgrūtināta vai nenotiek vispār.

Kūdra uzkrājas starppauguru, glaciokarsta un nevienmērīgas akumulācijas iepakās, pārsvarā teritorijās, kur purvi jau izveidojušies. Šie procesi vērojami arī Niniera ezera krastos, un tas pamazām aizaug. Tāpat

aizaug vecupju ezeri Gaujas ielejā, un to vietā veidojas purvi. Jāatzīmē, ka pārpurvošanās procesi noris ļoti lēnām – aptuvenais kūdras uzkrāšanās temps ir 1 mm/gadā. Tie turpinās arī mūsdienās. Dažviet neapdomīgi veiktu celtniecības darbu rezultātā, kuru laikā tiek traucēta notece, veidojas pārmitri apstākļi, kas noved pie minerālgrunts pārpurvošanās.

3. DABAS RESURSI

3.1. ZEMES LIETOŠANAS VEIDI

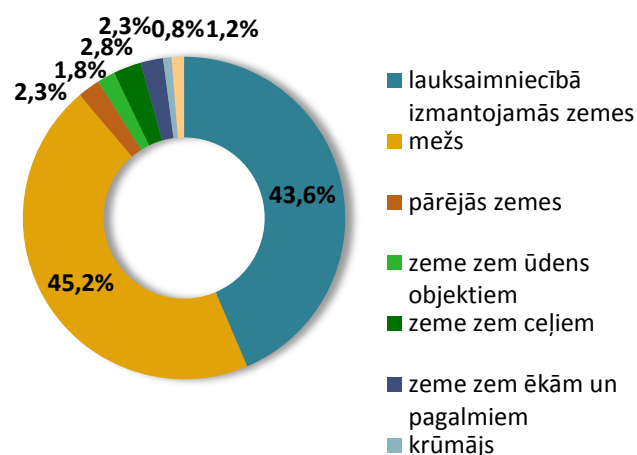
Priekuļu novada kopplatība, kas reģistrēta uz 01.01.2013. sastādīja 30139,3 ha.³

Pēc zemes lietojuma veida lielāko daļu zemju aizņem meža zemes 13625,4 ha jeb 45% un 13142,2 ha jeb 44% lauksaimniecībā izmantojamās zemes no visas novada teritorijas kopplatības.

842,0 ha jeb 2,8% teritorijas aizņem zeme zem ceļiem, zeme zem ūdens objektiem aizņem 539,7 ha jeb 1,8%, zem ēkām un pagalmiem – 680,2 ha jeb 2,3%. Purvi aizņem 373,7 ha (1,2%), krūmāji – 255,8 ha (0,8%) novada teritorijas, bet pārējās zemes – 680,3 ha (2,3%)⁴.

TABULA 2: ZEMES LIETOŠANAS VEIDI

ZEMES LIETOŠANAS VEIDS	PLATĪBA (HA)
LIZ, t.sk.:	13142,2
aramzeme	9315,9
augļu dārzs	253,2
plaņa ganības	1184,6
Mežs	13625,4
Krūmājs	255,8
Purvs	373,7
Ūdens objektu zeme, t.sk.:	
zeme zem ūdeņiem	478,1
zeme zem zivju dīķiem	61,6
Zeme zem ēkām un pagalmiem	680,2
Zeme zem ceļiem	842,0
Pārējās zemes	680,3
Kopā:	30139,3

ATTĒLS 2: ZEMES LIETOŠANAS VEIDI (%)

3.2. NEKUSTAMĀ ĪPAŠUMA LIETOŠANAS MĒRĶU GRUPAS

Procentuāli lielākajai daļai novada zemes vienību noteikts nekustamā īpašuma lietošanas mērķis Lauksaimniecības zeme (77%) vai Mežsaimniecības zeme (17,4%). Zemes vienības ar citiem nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem veido nepilnu 1% (3.tabula).

³ VZD dati uz 01.01.2013. Zemes sadalījums pa nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupām (pēc nekustamā īpašuma lietošanas mērķa) un pa zemes lietošanas veidiem (ha)

⁴ VZD dati uz 01.01.2013. Zemes sadalījums pa nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupām (pēc nekustamā īpašuma lietošanas mērķa) un pa zemes lietošanas veidiem (ha)

TABULA 3: NEKUSTAMĀ ĪPAŠUMA LIETOŠNAAS MĒRĶU GRUPAS⁵

NEKUSTAMĀ ĪPAŠUMA LIETOŠANAS MĒRĶU GRUPA	ZEMES VIENĪBU SKAITS	KOPPLATĪBA (HA)
Lauksaimniecības zeme	2911	23179,7
Individuālo dzīvojamo māju apbūves zeme	600	181,8
Satiksmes infrastruktūras objekti apbūves zeme	324	705,6
Mežsaimniecības zemes un īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kurās saimnieciskā darbība ir aizliegta ar normatīvo aktu	174	5254,9
Daudzdzīvokļu māju apbūves zeme	118	57,7
Inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu apbūves zeme	79	61,2
Komerccarbības objekti apbūves zeme	71	41,9
Sabiedriskas nozīmes objektu apbūves zeme	68	114,9
Ražošanas objektu apbūves zeme	66	87,7
Dabas pamatnes un rekreācijas nozīmes zeme	16	118,2
Ūdens objektu zeme	10	217,4
Derīgo izrakteņu ieguves teritorija	8	118,3
Kopā:	4445	30139,3

3.3. LAUKSAIMNIECĪBĀ IZMANTOJAMĀS ZEMES

Liepas pagasts. Augšņu cilmieži, reljefs, skujkoku izplatība, samērā augstais nokrišņu daudzums ir noteicis, ka Liepas pagastā pārsvarā ir izplatītas velēnu podzolaugsnes, tipiskais podzols reljefa pacēlumos un kūdrainā podzolētā glejaugsne ieplakās.

Mārsnēnu pagasts. Pamatiežus klāj kvartāra 10-20 m biezs nogulumu komplekss. Mārsnēnu paaugstinājumu veido pamatiežu lokāli atrāvumi, kuru pauguru virsotnes sedz limnoglaciālie smilšainie nogulumi, nogāzes veido morēnu smilšmāls un mālsmilts. Teritorijas reljefa pacēlumos galvenokārt sastopamas velēnu podzolētās un pseido jeb virspusēji glejotās augsnes. Pagasta Z un ZA daļā uz smilšu cilmieža veidojas vidēji un vāji erodētās velēnu podzolētās augsnes. Starppauguru ieplakās, pazeminājumos sastopamas velēnu glejotās augsnes.

Priekuļu pagasts. Priekuļu novada Priekuļu pagastā atrodas Latvijā vecākais lauksaimniecības selekcijas institūts „Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūts” (turpmāk – institūts), kura darbības mērķis ir veikt zinātniskos pētījumus un izstrādāt inovatīvas tehnoloģijas, kas sekmē Latvijas augkopības nozares ilgtspējīgu attīstību un konkurētspēju. Institūts ir Latvijas Republikas Zemkopības ministra pārraudzībā esoša valsts zinātniskā iestāde.

Institūta darbības pamatā ir šādas funkcijas:

- 1) zinātniskajā darbībā;
- 2) ģenētisko resursu aizsardzībā;

⁵ VZD dati uz 01.01.2013., Zemes sadalījums pa nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupām (pēc nekustamā īpašuma lietošanas mērķa) un pa zemes lietošanas veidiem (ha)

- 3) sēklaudzēšanā;
- 4) lauksaimniecības attīstības politikas izstrādē.

Priekuļu pagastā visauglīgās lauksaimniecībā izmantojamās zemes atrodas teritorijās ap Priekuļiem, Garkalnē un ap Jaunraunu. Lielākā LIZ pagasta teritorijā ir meliorētas, taču attīstot meliorēto zemju lauksaimniecisku izmantošanu, nepieciešams veikt meliorācijas sistēmas (slēgtās un atklātās) renovāciju.

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju kopplatība 2013.gada sākumā Priekuļu novadā bija 13142,2 ha jeb 44% no novada kopplatības. Salīdzinājumam, lauksaimniecībā izmantojamo zemju kopplatība vidēji Latvijā ir 33,2%.

Intensīvai lauksaimniecībai izmantojamās zemes novadā ir tās zemes platības, kuras ir augstvērtīgas, izteikti līdzenas un kuras ir meliorētas. Vislielākās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības ir Priekuļu un Mārsnēnu pagastos.

Pēc lietošanas veida, lauksaimniecības zemes platība iedalās šādi:

- aramzeme – 9315,9 ha (71% no visas lauksaimniecībā izmantojamo zemju kopplatības);
- augļu dārzi – 253,2 ha (1,9%);
- pļavas – 1184,6 ha (9,0%);
- ganības – 2388,5 ha (18,2%).

Vidējais svērtais lauksaimniecībā izmantojamās zemes kvalitatīvais novērtējums Priekuļu novadā uz 2013.gada sākumu sastādīja 41 balles/ha (Liepas pag. – 41 balles/ha; Mārsnēnu pag. – 41 balles/ha; Priekuļu pag. – 45 balles/ha; Veselavas pag. – 35 balles/ha).

TABULA 4: LAUKSAIMNIECĪBĀ IZMANTOJAMO ZEMJU PLATĪBMAKSĀJUMU SAŅĒMĒJI⁶

TERITORIĀLĀ VIENĪBA	FINANSĒJUMA SAŅĒMĒJU TIPS	FONDS	PROJEKTU VAI ATBALSTA SAŅĒMĒJU SKAITS	IZMAKSĀTAIS PUBLISKAIS FINANSĒJUMS, LVL
Liepas pagasts	Privātpersona	ELGF ⁷	53	18 363,89
	SIA	ELGF	1	22 367,24
	Zemnieku saimniecība	ELGF	17	116 351,90
Mārsnēnu pagasts	Privātpersona	ELGF	42	28 029,11
	Zemnieku saimniecība	ELGF	16	81 030,82
	SIA	ELGF	3	49 670,25
Priekuļu pagasts	Zemnieku saimniecība	ELGF	16	105 357,57
	Individuālais komersants	ELGF	1	158,93
	Privātpersona	ELGF	95	78 750,90
	Individuālais uzņēmums	ELGF	1	824,82
	SIA	ELGF	6	261 920, 90
Veselavas pagasts	Privātpersona	ELGF	45	22 137,22
	Zemnieku	ELGF	24	118 036,59

⁶ Dati no Lauku atbalsta dienesta, 2012.gadā

⁷ ELGF – Eiropas lauksaimniecības garantijas fonds

	saimniecība			
Novadā kopā:	Privātpersona	ELGF	235	
	Zemnieku saimniecība		73	
	Individuālais komersants		2	
	SIA		10	

Salīdzinot ar 2011.gadu LIZ platībmaksājumus no ELGF fonda saņēma 243 privātpersonas; arī 73 zemnieku saimniecības; kā arī 2 individuālie komersanti; 7 SIA un 2 mācību (zinātniskās) iestādes.

3.4. MEŽA ZEMES

Mežs klāj 13625,4 ha⁸ (45%) novada platības, savukārt purvu platības aizņem tikai 373,7 ha jeb 2,8% no novada kopplatības. Savukārt pēc Valsts meža dienesta datiem mežs Priekuļu novadā aizņem 15181,6 ha.⁹ Vislielākās meža platības novadā ir Liepas pagastā (4233,1 ha jeb 57% aizņem no pagasta platības) un Priekuļu pagastā (5051,5 ha jeb 51% no pagasta platības), savukārt Veselavas pagastā meža zemes aizņem 48% jeb 2869,4 ha no pagasta platības un Mārsnēnu pagastā 44% jeb 3027,6 ha no pagasta platības.

Pēc īpašuma formas meža zemes novadā iedalās: privātās meža zemes – 11059,2 ha (73%); valsts meža zemes – 3598,1 ha (24%) un pašvaldības meža zemes – 524,3 ha (3%) no kuriem 75% atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā. Pašvaldībā izveidota struktūrvienība - Mežu apsaimniekošanas daļa, kas izveidota, lai veiktu Priekuļu novada pašvaldībai piederošo mežu apsaimniekošanu u.c. pienākumi saistībā ar mežiem un kokiem (bīstamo koku likvidācija).

PURVI. Liepas pagasta teritorijā nav plašu purvu masīvu un pārmitru teritoriju. Sastopamās purvainās platības, pārsvarā zemie jeb zāļu purvi, ir nelielas - Obuļu purvs, Buku purvs, Dunduru purvs, Pilpu purvs un Rekšņu purvs. Purvi aizņem – 148,9 ha jeb 1,99% no pagasta teritorijas kopplatības.

Lielākie purvi Mārsnēnu pagastā ir Vēķa purvs, kurš atrodas uz D no Startiem, apmēram 4 km uz DR no Mārsnēniem, Līsas purvs pie pagasta ZA robežas, 10 km uz A no Mārsnēniem un Rekšņu purvs, kurš atrodas pagasta R daļā. Reljefa pazeminājumos izveidojušies vairāki nelieli zemie un pārejas purvi. Lielākie purvi pagastā aizņem 158 ha, kas sastāda 2,3 % no pagasta kopplatības.

3.5. ŪDENS RESURSI

Priekuļu novada teritorijas virszemes ūdeņi atrodas Gaujas upju baseina apgabalā. Galvenokārt novada hidrogrāfisko tīklu veido upes un strauti - lielākās ūdensteces, kas šķērso novada teritoriju ir **Gauja, Rauna, Abuls, Raunis**, mazākas ūdensteces, kuru gultnes nereti ir pārveidotas meliorācijas darbos - Grīviņupīte (Lizīte), Julla, Vaive, Miegupe, Braslava, Lisa, Ārupīte, Badupīte, Līčupe, Mellužupīte, Braslavas Renču strauts, Viestura strauts.

Saskaņā ar 15.01.2002. MK noteikumiem Nr.27 "Noteikumi par upēm (upju posmiem), uz kurām zivju resursu aizsardzības nolūkā aizliegts būvēt un atjaunot hidroelektrostaciju aizsprostus un veidot jebkādas mehāniskus šķēršļus" uz Gaujas, Raunas, Rauņa, Vaives, Miegupes un Ārupītes aizliegts būvēt hidroelektrostaciju aizsprostus u.c. jebkādas mehāniskus šķēršļus.

⁸ Pēc VZD datiem

⁹ VMD meža statistika 2012.gads

Gaujas krastā, Priekuļu pagasta teritorijā ir vairāki no attekām un vecupēm izveidojušies dīķi bez noteces, kuru ūdens līmenis atkarīgs no Gaujas ūdens līmeņa. Palu laikā tie daļēji applūst. Uz Priekuļu pagasta mazākajām upītēm, kā arī atsevišķos gadījumos uz meliorācijas novadgrāvjiem ir uzstādīti dīķi. Lielākie Priekuļu pagasta dzirnavu dīķi ir pie Vaives un Jaunraunas ūdensdzirnavām.

Novadā ir maz dabīgas izcelsmes ūdenstilpes, galvenokārt mākslīgi veidotas ūdenskrātuves (dīķi), kuri tiek izmantoti zivsaimniecībai, atpūtai un rekreācijai (makšķerēšanai, peldēšanai). Veselavas pagastā nozīmīgākie ūdens resursi ir daudzie dīķi, kas savienoti ar strautiem un kanāliem. Vismaz 43 dīķu Veselavas pagastā pārsniedz 1 ha platību, lielākais dīķis ir Kondrāta dīķis – 6,06 ha, ko Bērzkroga iedzīvotāji izmanto arī kā peldēšanās vietu.

Lielākie ezeri – **Ninieris** (12,4 ha) iecienīta novada un Cēsu pilsētas iedzīvotāju atpūtas vieta, **Startu ezers** (13,2 ha), neskatoties uz to, ka ezers aizaug tas ir iecienīta rekreācijas un atpūtas vieta.

TABULA 5: EZERU RAKSTUROJUMS¹⁰

EZERS VAI ŪDENSKRĀTUVE	TERITORIĀLĀ VIENĪBA	ĪSS RAKSTUROJUMS
Niniera ezers	Priekuļu pagasts	Ezera vidējais dziļums ir 1,8 m, bet maksimālais dziļums – 6,7 m. Spoguļa laukuma platība – 12,4 ha. Ezers atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā. Hidroloģiskais režīms – beznoteces. Krasti – lēzeni. Ezerā mīt asaris, rauda, līnis, plaudis, kā arī līdaka. Ezera D un A krastos izveidojusies neorganizēta peldvieta.
Startu ezers	Mārsnēnu pagasts	Ezera vidējais dziļums – 1,0 m, maksimālais dziļums – 1,9 m. Spoguļa lauku Platība – 13,2 ha. Hidroloģiskais režīms – caurteces. Ezerā sastopamas līdakas, asari, raudas, līņi un karūsas. Ezers ir iecienīta peldvieta apkārtējiem iedzīvotājiem. Ezerā norit strauji eitrofikācijas procesi, kas saistīti gan ar tā aizsūkšanu, gan ar antropogēno slodzi. Ezerā sastopami sapropeļa krājumi, bet niecīgā daudzumā. Savulaik ezeram uz izteces grāvja ir bijis uzstādīts meniķis, taču šobrīd tas nojaukts kā rezultātā pazeminājies ezera ūdens līmenis. Patlaban kā iespējamus ezera rekultivācijas pasākumus varētu minēt regulāru niedru pļaušanu un izvākšanu, ūdens līmeņa paaugstināšanu uzstādot meniķi, sapropeļa izsūknēšanu un noteces no apkārtnes lauksaimniecības zemēm samazināšanu.
Austrīņu, Vēķu ezeri	Mārsnēnu pagasts	Ezeri spēcīgi aizauguši.

Vaives ūdensdzirnavas - dzirnavas atrodas Priekuļu – Raunas ceļa labajā pusē ļoti gleznainajā Vaives upītes senlejā. Dzirnavu dīķa krastā, kā arī Vaives upītes kreisajā krastā leļpus aizsprostam, atsedzas skaistas devona sarkano smilšakmeņu klintis. Vaives dzirnavas bijušas vienas no nozīmīgākajām apkārtnes dzirnavām, tās darbojušās līdz 1974.gadam.

Jaunraunas ūdensdzirnavas - atrodas uz Talītes upes 3 km pirms tās ietekas Raunā, Jaunraunas - Raunas ceļa labajā pusē 1 km no Jaunraunas muižas. Tās celtas 19.gs. beigās un piederējušas Jaunraunas muižai. Dzirnavas vairs nedarbojas, bet ainaviski skaists ir dzirnavu dīķis un slūžas.

¹⁰ www.ezeri.lv

3.6. DERĪGIE IZRAKTEŅI

Novadā ir sastopami dažādi derīgie izrakteņi - izpētītas 9 kvarca smilts atradnes, no kurām vienu atradni „Bāle – Bērziņi” izmanto; 3 smilts – grants atradnes, no kurām vienu atradni „Piebaudzes” izmanto; 7 saldūdens kaļķa atradnes; 2 māla atradnes, no kurām vienu atradni „Liepa” izmanto; 2 dolomīta atradnes; 1 šūnakmens atradne un 1 sapropeļa atradne Niniera ezerā (prognozēto (P) resursu apjoms – 25 tūkst. t). Liepas pagastā atrodas **devona mālu atradne “Liepa”** (79,5 ha platība), kurai piešķirts valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnes statuss. Lodes māli ir sevišķi augstvērtīga būvkeramikas izejviela, tos izmanto dažādu būvkeramikas izstrādājumu ražošanai. Atradnē iegūstamie zaļganpelēkie māli ir noderīgi kanalizācijas cauruļu, sienu un grīdas flīžu un pārtikas dzērienu pudeļu ražošanai.

Kvarca smilts atradnei „Cīruļi” (53,7 ha) Liepas un Mārsnēnu pagastos arī noteikts valsts nozīmes derīgo izrakteņu atradnes statuss, atradni neizmanto, bet tās perspektīvās izmantošanas faktoru neierobežo, tas, ka atradne neatrados aizsargājamā dabas teritorijā. Atradnē izpētītie krājumi ir 9,1 milj. m³, bet novērtētie krājumi – 171,0 milj. m³. Iegūto kvarca smilti var izmantot stikla (logu stikla un tehniskā stikla) ražošanai un metālliešanas veidņu izgatavošanai.

Ir izpētītas vairākas kūdras ieguves teritorijas, bet kūdras ieguve nevienā novada purvā netiek veikta, bet perspektīvā tos iespējams izstrādāt. Pazemes ūdeņu atradnes – Liepas pagastā un Priekuļu pagastā izpētītas un tiek izmantotas 2 pazemes ūdens atradnes centralizētai ūdensapgādei.

Tā kā daudzas novada teritorijā izpētītās derīgo izrakteņu atradnes atrodas Gaujas NP teritorijā, kur ir ierobežota saimnieciskā darbība saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, to skaitā arī derīgo izrakteņu ieguve, zemes dziļu ieguve notiek galvenokārt vietās, kur tā bija uzsākta pirms Gaujas NP dibināšanas. Derīgo izrakteņu ieguvei Gaujas NP teritorijā izsniegta 1 licence Nr.8/11VP (derīga līdz 31.12.2017.) novada teritorijā – māla ieguvei atradnē „Liepa” (II iegula un IV iegula).

4. AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS UN OBJEKTI

4.1. ĪPAŠI AIZSARGĀJAMĀS DABAS TERITORIJAS

Aizsargājamās teritorijas ir ģeogrāfiski noteiktas platības, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā un tiek izveidotas, aizsargātas un apsaimniekotas nolūkā aizsargāt un saglabāt dabas daudzveidību, nodrošināt zinātniskos pētījumus un vides pārraudzību, saglabāt sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas¹¹.

Priekuļu novadā ir divas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un objektu kategorijas: nacionālais parks un dabas pieminekļi.

4.1.1. NACIONĀLAIS PARKS

Nacionālie parki ir plaši apvidi, kam raksturīgi nacionāli nozīmīgi izcili dabas veidojumi, cilvēka darbības neskartas un mazpārveidotas ainavas un kultūrainavas, biotopu daudzveidība, kultūras un vēstures pieminekļu bagātība un kultūrvides īpatnības¹².

Ievērojama novada teritorijas daļa, izņemot Mārsnēnu pagastu, atrodas **Gaujas nacionālā parka teritorijā** (*Natura 2000 teritorija*) – 129,11 km², t.sk., Liepas pagasts – 48,16 km² (4816,2 ha) jeb 64,5%, Priekuļu

¹¹ likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, 2.panta 2.daļa

¹² likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, 4.panta 1.daļa

pagasts – 78,12 km² (7812,1 ha) un Veselavas pagasts – 2,83 km² (282,8 ha), kurā atrodas valsts un vietējas nozīmes dabas aizsardzības un kultūrvēsturiski aizsardzības objekti.

Gaujas nacionālais parks (turpmāk — Gaujas NP) ir valsts nozīmes īpaši aizsargājama dabas teritorija, kas atrodas Gaujas senielejā un tās apkārtnē. Gaujas NP pārvaldi īsteno vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde — Dabas aizsardzības pārvalde. Gaujas NP teritorijas aizsardzības un izmantošanas kārtību regulē Gaujas nacionālā parka likums (01.01.2011.) un 02.05.2012. Ministru kabineta noteikumi Nr.317 „Gaujas nacionālā parka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Lai teritorijā saskaņotu dabas aizsardzības, dabas resursu izmantošanas, reģiona attīstības un citas intereses ir izstrādāts Gaujas NP Dabas aizsardzības plāns laika posmam no 2004. – 2013.gadam.

Gaujas NP izveidots, lai aizsargātu Gaujas senlejas un tās apkārtnes unikālās dabas vērtības, vienlaikus nodrošinot teritorijā gan rekreācijas, gan dabas aizsardzības funkcijas. Gaujas un tās pieteku krastos īpaši reprezentatīvi ir devona smilšakmens atsegumi, kas lielākoties ir arī ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi (klintīs, ieži).

Gaujas NP teritorijas funkcionālais zonējums Priekuļu novada teritorijā iedalās:

- *Dabas lieguma zona* – Gaujas senielejas liegums, Kazugravas liegums un Raunas ielejas liegums;
- *Ainavu aizsardzības zona* (ietilpst apdzīvotās vietas Jāņmuiža un Jaunrauna);
- *Kultūrvēsturiskā zona* – Veselavas muiža (ietilpst Veselavas ciems);
- *Neitrālā zona* – Cēsu apkārtnes blīvi apdzīvotā teritorija (ietilpst Priekuļu ciems) un Liepas blīvi apdzīvotā teritorija (ietilpst Liepas ciems).

4.1.2. DABAS PIEMINEKĻI

Dabas pieminekļi ir atsevišķi, savrupi dabas veidojumi: aizsargājamie koki, dendroloģiskie stādījumi, alejas, ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi un citi dabas retumi, kam ir zinātniska, kultūrvēsturiska, estētiska vai ekoloģiska vērtība.¹³

Saskaņā ar LR normatīviem aktiem¹⁴ novada teritorijā atrodas viena **aizsargājamā aleja** – Priekuļu aleja (Priekuļu pagastā), aizsargājama lapegļu (*Larix*) aleja.

Saskaņā ar LR normatīviem aktiem¹⁵ novada teritorijā atrodas vairāki **aizsargājamie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi** – Baltā klints (Liepas iezis), Grīviņu iezis, Lielā Ellīte, Līču – Laņģu klintis, Lodes bruņuzivju iegula (Liepas pagastā), Ērģeļu (Ērģļu) klintis, Kazu ieleja (ar Lībānu – Jaunzemju saldūdens kaļķiežu iegulām un Sikspārņu alām), Ramātu klintis un alas, Rauņa lejteces ieži, Rauņa slāņi, Vaives lejteces ieži (Priekuļu pagastā).¹⁶

- 1) **Baltā klints (Liepas iezis)**, valsts aizsardzībā atrodas kopš 1974.gada. Baltā klints (Liepas iezis) atrodas Gaujas kreisajā krastā pašos Liepas pagasta ziemeļos. Klinti veido balti, slīpslāņoti augšdevona Gaujas svītas Sietiņu ridas smilšakmeņi. Smilšakmeņu kraujas garums ir aptuveni 400 m, bet tās augstums sasniedz 12 – 16 m;

¹³ likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, 6.panta 1.daļa

¹⁴ MK noteikumi Nr.888 „Noteikumi par aizsargājamām alejām” (22.11.2005.)

¹⁵ MK noteikumi Nr.175 „Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem” (17.04.2001.)

¹⁶ Apraksti par dabas objektiem no Priekuļu novada teritoriālo vienību (pagastu) teritorijas plānojumem

- 2) **Grīviņu iezis**, valsts aizsardzībā atrodas kopš 1974.gada. Grīviņu iezis (platība - 19,6 ha) atrodas Gaujas senielejas kreisajā krastā, iepretī Grīviņupītes ietekas vecajam atzaram. Iezī atsedzas sarkanīgi augšdevona Gaujas svītas smilšakmeņi;
- 3) **Lielā Ellīte (Velna ceplis, Velna krāsns, Vella ala, Liepas ala)**, valsts aizsardzībā atrodas kopš 1974.gada. Lielā Ellīte atrodas ~ 1 km uz dienvidaustrumiem no Lodes dzelzceļa stacijas, platība - 10,1 ha, garums – 23 m. Lielā Ellīte ir sufozijas procesu darbības rezultātā smalkgraudainajos Amatas svītas smilšakmeņos izveidojusies ala, kā arī arkas un pilastri ar lokveida pārsedzēm. Virs smilšakmeņu slāņa atrodas plaisainie Pļaviņu svītas dolomīti, zem tiem – ūdensnecaurlaidīgie Lodes svītas mālu slāņi. Šādos apstākļos pazemes ūdeņi koncentrējas smilšakmeņos un pa plaisām veicina iežu izskalošanu. Šī ala ir līdzīga 4-5 m platam, 11 m garam un 3,5 m augstam gaitenim, kura galā pa labi atrodas 1m plata skērsplaisa. No tās izplūst spēcīgs avots. Lielā Ellīte ir sena kulta vieta un viens no vecākajiem tūrisma objektiem Latvijā (pastāv uzskats, ka alai ir apmēram 7000 gadu);
- 4) **Līču - Laņģu klints**, valsts aizsardzībā atrodas kopš 1974.gada. Atrodas Gaujas senkrastā, 50 m attālumā to dienvidu galā līdz 800 – 900 m attālumā ziemeļu daļā no Gaujas un apmēram 1-1,5 km attālumā uz rietumiem no Lodes dzelzceļa stacijas, tās platība – 43 ha. Klints pakājē ir gandrīz aizaugusi Gaujas vecupe. Klintis ir Gaujas svītas smilšakmeņu līdz 30 m augsta krauja. Dažviet krauja ir pilnīgi vertikāla, bet citur izveidojušās vairākas gravas. Līču - Laņģu klintīs izplūst daudzi (~ 20) avoti. Līču - Laņģu klintīs ir izveidojušās daudzas alas - lielākās no tām ir **Līču alas** un **Laņģu alas**. **Līču alas** atrodas pie Lodes, Līču - Laņģu klinšu ziemeļdaļā. Iepretī bijušajām “Līču” mājām spēcīgs avots klintīs izveidojis lielu alu, kuras priekšdaļa pēc griestu nobrukšanas pārvērtusies aizā ar 8 m augstām, stāvām sienām. Aizas galā ir šaura ala (kopā ar savdabīgu klints pārkari 9 m dziļa), aizas sānos ir ala ar 3 eļām (6,2 m), bet ~100 m uz dienvidiem no Līču kraujas nogāzē ir 2 nišas. **Laņģu alas** atrodas Līču - Laņģu klinšu dienviddaļā. **Lielā Laņģu ala** (atklāta 1989.gadā) ir viena no garākajām Latvijā - 48 m, ieeja šaura, iekšpusē līdz 6 m plata un tikai 1,5 m augsta telpa, alas grīdas laukums - 85 m². No alas izplūst spēcīgs avots, kura debīts ir 2,5 l/s. No tās 50 m uz ziemeļiem atrodas **Vidējā Laņģu ala** - 30 m, ieeja ļoti šaura (0,4m), griestu augstums - 2 m. No alas izplūst avots, kura debīts ir 1,5 l/s. Vēl 50 m uz ziemeļiem atrodas **Mazā Laņģu ala** (garums - 4,2 m). Laņģu klintīs vēl ir **Bezdiņnavota ala** (garums 5 m), **Lielā Laņģu niša** (pārkare 6 m, augstums 3,5 m) un **Krāčavota ala** (garums 7,3 m). Krāčavots ir viens no spēcīgākajiem Latvijā (debīts ir ~ 20 l/s); [G.Eniņš]
- 5) **Lodes bruņuzivju iegula** - aizņem daļu no Liepas mālu atradnes, tās platība - 0,7 ha. Mālos atrodami bruņuzivju *Asterolepis ornata*, bārķšspuru *Laccognathus panderi*, *Panderichthys rhombolepis*, akantodu *Lodeacanthus gaujicus* un augu atliekas. Šim ģeoloģiskajam piemineklim ir ļoti augsta zinātniska vērtība, bet mazāka ainaviska nozīme;
- 6) **Ērģeļu (Ērģļu) klintis** – varena, majestātiska siena, kas paceļas tieši no Gaujas. Visiespaidīgākās klintis Gaujas ielejā, raksturīgas ar vienlaidu monolītu smilšakmens virsmu (monolītākās klintis Latvijā);
- 7) **Kazu ieleja (ar Lībānu – Jaunzemju saldūdens kaļķiežu iegulām un Sikspārņu alām)** – ir komplekss ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis – krāšņa, liela grava, kuras malās ir vairāki interesanti dabas objekti – gan saldūdens kaļķieža atsegumi, gan avoti, gan ūdenskritumi un sešas alas;
- 8) **Ramātu klintis un alas** - gaiši dzeltena Gaujas svītas smilšakmens atsegums Gaujas kreisajā senkrastā starp Rāmnieku tiltu un Ērģļu klintīm, kura augstums sasniedz 18 m, bet garums ap 330 m. Smilšakmens klinšu siena klāta ar sūnu, rūsganu uzsūbējumu. Klintī konstatēti vismaz 8 avoti, kā arī 7 alas. Lielākās alas ir 14, 9,3 un 8,5 m garas. Lielākā - *Spulgsūnas ala* ir 14 m gara, 4 m plata, 3,3 m

augsta, tās laukums - 33 m². Ala ir grūti pieejama, ļoti iespaidīga, bet reti apmeklēta. Tajā aug retā spulgsūna (*Schistostega pennata*), kas spīd tumsā. Diezgan dziļi alā uz tās sienām aug arī papardes. Viens no avotiem klintīs izveidojis 10 m garu nišu un alu;

- 9) **Rauņa lejteces ieži** – tikai 1,5-2,0 m augsta smilšakmens siena Rauņa krastā pie ūdens līmeņa. Tie ir vieni no visvērtīgākajiem paleontoloģijas objektiem. Smilšakmens sienā ir neliela gropa ar avotu, kura sanesās uzkrājas kvarca, aleirolītu un fosforītu oļi, kā arī daudz zivju atlieku pārakmeņojumi, kuri ir nobrāzti un noapaļoti;
- 10) **Rauņa slāņi** – leduslaikmeta beigu posma un pēcdeduslaikmeta nogulumi, kam ir stratigrāfiska nozīme. Atseguma augšējā daļa ir ledāja kušanas ūdeņu smiltis un aleirīti, zem kuriem ieguļ 5 – 25 cm bieza saskalotu augu makroatlieku lēca, kuras vecums noteikts ar radioaktīvā oglekļa metodi. Augu atlieku vecums svārstās no 13250 līdz 13390 gadiem;
- 11) **Vaives lejteces ieži** – Gaujas svītas smilšakmeņu atsegums ap 200 m no Vaives ietekas Raunā. Atsegums veido gandrīz vertikālu ap 18 m augstu un 40 m garu sienu, kurā atsedzas augšdevona sarkani, slīpslāņoti smilšakmeņi ar aleirolīta oļu, fosforītu un zivju kaulu, īpaši bezžokleņu (11 sugas) ieslēgumiem. Visvairāk konstatētas seno zivju *Astereolepis ornata* atliekas. Divos līmeņos (aptuveni 3 un 5 m augstumā no ieža pakājes) redzami smilšakmeņi ar palielinātu oļu koncentrāciju. Līdzīgi smilšakmens atsegumi atrodas arī Vaives dzirnavu ūdenskrātuves krastā.

Saskaņā ar LR normatīviem aktiem¹⁷ novada teritorijā atrodas arī viens **aizsargājamais dendroloģiskais stādījums** – Priekuļu parks (Priekuļu pagastā).

4.2. VIETĒJAS NOZĪMES AIZSARGĀJAMAS TERITORIJAS UN OBJEKTI

Priekuļu pagasta teritorija ir ar izteiktu reljefu, to šķērso daudz lielāku un mazāku upju gravas, kas ir radījis priekšnosacījumus lielam skaitam interesantu dabas veidojumu un objektu – krasi mainīgas ainavas, iežu atsegumi ar alām, avoti, laukakmeņi un citi. Ievērojamākie iežu atsegumi Priekuļu pagasta teritorijā ir **Kazu iezis (Paeglišu iezis), Ceipu iezis un Vanderu iezis**.

Interesants vietējās nozīmes dabas objekts ir **Rauņa senleja** ar vairāk kā 20 skaistiem smilšakmens atsegumiem. Rauņa senleja augstumu starpība ir 25 – 30 m.

Liepas pagasta teritorijā atrodas vietējas nozīmes aizsargājams ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis **Sauliešu (Rūdala) ala** un dendroloģiskais stādījums **Liepas muižas parks**, kas atrodas pie Liepas muižas, kurā aug vareni koki – liepas, ozoli, kļavas un ciedrs. Savdabīga ir ošu gatve „Goda vārti” un daudzie oši parkā.

5. KULTŪRVĒSTURISKAIS MANTOJUMS

5.1. VALSTS AIZSARDZĪBAS KULTŪRAS PIEMINEKĻI

Priekuļu novada teritorijā atrodas kultūras pieminekļi – objekti, kas iekļauti spēkā esošajā valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, kuru 29.10.1998. apstiprinājusi LR Kultūras ministrija ar rīkojumu Nr.128.

Priekuļu novada teritorijā šobrīd valsts aizsardzībā, kas iekļauti valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā, atrodas nekustamie un kustamie kultūras pieminekļi:

¹⁷ MK noteikumi Nr.131 „Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem” (20.03.2001.)

- **Arheoloģijas pieminekļi** – senkapi, viduslaiku kapsētas, kulta vietas – 12 gab.;
- **Arhitektūras pieminekļi** – dzīvojamā māja - 1 gab.;
- **Mākslas pieminekļi** - interjera dekoratīvā apdare – 4 gab.
- **Vēsturisko notikumu vietas** – dzimtas vietas - 3 gab.

Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā iekļautie kultūras pieminekļi ir kultūrvēsturiski nozīmīgi un to saglabāšana ir nepieciešama nākamajām paaudzēm. Valsts un vietējas nozīmes kultūras pieminekļi izdalīti ar mērķi saglabāt tā zinātnisko, kultūrvēsturisko un estētisko vērtību.

Prioritāri kultūras pieminekļi izmantojami zinātnes, izglītības un kultūras mērķiem. Saimnieciskām vajadzībām kultūras pieminekļi izmantojami, ja tas nekaitē piemineklim, nemazina tā vēsturisko, zinātnisko un māksliniecisko vērtību.

TABULA 6: KULTŪRAS PIEMINEKĻU SKAITS NOVADĀ PĒC TO IEDALĪJUMA

NOSAUKUMS	SKAITS	%
Arheoloģijas pieminekļi	12	60
Arhitektūras pieminekļi	1	5
Mākslas pieminekļi	4	20
Vēsturisko notikumu vietas	3	15
Kopā:	20	

TABULA 7: KULTŪRAS PIEMINEKĻU SARAKSTS

VALSTS AIZSAR-DZĪBAS NR.	PIEMINEKĻA VĒRTĪBAS GRUPA	PIEMINEKĻA VEIDS	PIEMINEKĻA NOSAUKUMS	PIEMINEKĻA ATRAŠANĀS VIETA	PIEMINEKĻA DATĒJUMS
LIEPAS PAGASTS					
14	Valsts nozīmes	Vēsture	Dzejnieka E.Veidenbauma dzīves vieta	Memoriālais muzejs „Kalāči” atrodas braucot pa Cēsu – Smiltenes autoceļu, 16 km no Cēsīm, ceļa dienvidu malā.	Pieminekļa datējums – 1867.-1892.
484	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Liepas Lielās Ellītes ala ar avotu – kulta vieta	Pie Liepas pagasta pārvaldes ēkas	
15	Valsts nozīmes	Vēsture	Rakstnieka P.Rozīša dzīves vieta	„Vecauduļi”, Liepas pagasts	Pieminekļa datējums – 1888.-1937
483	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Brasliņu senkapi	Pie „Braslām”	
482	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Liepas viduslaiku kapsēta	Liepas muižā	
MĀRSNĒNU PAGASTS					
493	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Austriņu viduslaiku kapsēta un kulta vieta	Pie Austriņiem	
494	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Dambju viduslaiku kapsēta (mēra kapi)	Pie Dambjiem	

495	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Plēpju senkapi	Pie Plēpjiem	
496	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Salu senkapi (Velna klēpis)	Pie Salām	
PRIEKUĻU PAGASTS					
16	Valsts nozīmes	Vēsture	Dzejnieka E.Treimaņa-Zvārguļa dzīves vieta un kaps	“Leukādijās”	1866.-1950.
504	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Rubeņu viduslaiku kapsēta	Pie “Rubeņiem”	
505	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Kampu – Ģūģeru senkapi, apmetne un kulta akmens	Starp “Pijām”, “Kampiem” un “Ģūģeriem”	
3136	Valsts nozīmes	Māksla	Durvju komplekts	Jāņmuižas dzīvojamā ēkā	18.gs.Ilp.
3137	Valsts nozīmes	Māksla	Interjera dekoratīvā apdare (4 telpas)	Jāņmuižas dzīvojamā ēkā	18.gs.Ilp.
3138	Valsts nozīmes	Māksla	Mansarda logu apdare	Jāņmuižas dzīvojamā ēkā	18.gs.b.
3139	Valsts nozīmes	Māksla	Durvju komplekts	Jaunraunas muižas pārvaldnieka mājā	18.gs.Ilp.
6258	Valsts nozīmes	Arhitektūra	Jāņmuižas muižnieka dzīvojamā ēka	Jāņmuižā	18.gs.b., 19.gs.b.
VESELAVAS PAGASTS					
626	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Lielpintuļu senkapi (Bērzu kalniņš)	Pie Lielpintuļiem (Lielkājām)	
627	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Silabulu velnākmenis – kulta vieta	Pie Silabuliem	
629	Valsts nozīmes	Arheoloģija	Veselavas viduslaiku kapsēta	Pie Veselavas kapsētas	

5.2. PAŠVALDĪBAS NOZĪMES AIZSARGĀJAMIE KULTŪRAS PIEMINEKĻI

Bez valsts aizsardzības kultūras pieminekļiem novadā sastopami arī **vietējas jeb pašvaldības nozīmes interesanti un aizsargājami kultūras pieminekļi**, piemēram, Liepas muižas apbūve ar parku, Skangaļu muižas apbūves komplekss, piemineklis 1919.gada Liepas kaujā kritušo igauņu un latviešu karavīru piemiņai, Jaunraunas muižas apbūve (ietilpst kungu māja, pārvaldnieka māja, klēts ar kalti, kūts, stallis), Annas pusmuižas kroga stadula, dzelzceļa tilts pār Raunas upi pie „Leukādijām”, Vaives un Jaunraunas ūdensdzirnavas, Veselavas muižas komplekss ar parku (2012.gadā veikti rekonstrukcijas darbi), Veselavas kapu kapliča, Zirgu pasta stadulas un Bēzrkroga kroga ēka.

Tāpat arī novadā ir izveidotas jaunas labiekārtotas ārtelpu teritorijas – Priekuļos 2011.gadā uzsāka labiekārtot Saules parku, 2012.gadā tajā izveidojot Saules taku - gājēju celiņš 30 metru garumā un gar to ir izveidotas 30 dažādu ārstniecisko augu dobītes saules formā. Saules takas veidošanā bija pieaicināts konsultants - fitoterapeits Artūrs Tereško. Taka ir veidota no dažāda izmēra oļiem, pa to ir jāiet basām kājām, labā noskaņojumā, jo tās mērķis ir uzlabot veselību - norūdoties, masējot pēdu aktīvās zonas un saņemot augu dzīvinošo enerģiju. Saules takā ir iespējams iepazīties ar nelielu, bet ļoti nozīmīgu un vērtīgu ārstniecisko augu kolekciju. Par katru ceļā sastapto augu ir iespēja izlasīt īsu aprakstu. Staigājot pa Saules

taku basām kājām, augu enerģētiskā iedarbība pastiprināsies un summēsies ar pēdu aktīvo zonu masāžu. Izveidots gājēju celiņš no Saules parka līdz autobusa pieturai.

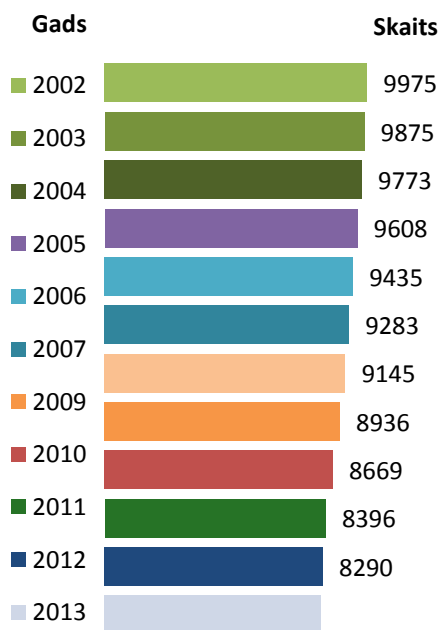
Tā kā Mārsnēnu pagasts ir ļoti latvisks pagasts ar aktīvu sabiedrisko dzīvi, Tautas nama parkā 2013.gadā izveidota pastaigu taku (līdzīgi Priekuļos esošai Saules takai) kā tautiska josta, tajā ievijot latvju zīmju rakstu. Parkā plānots arī uzstādīt saules pulksteni. Tas tiks veidots, izmantojot tautiskās jostas elementus. Veidojot parku kā vienotu ansambli, arī apstādījumi tiks papildināti tautiskos motīvos.

6. IEDZĪVOTĀJI UN APDZĪVOJUMS

6.1. IEDZĪVOTĀJU SKAITS

6.1.1. SKAITA DINAMIKA

Pastāvīgo iedzīvotāju skaits pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 2013.gada sākumā bija 8232 iedzīvotāji, savukārt deklarēto un reģistrēto iedzīvotāju skaits novadā uz 2013.gada 1.jūliju bija 8930, t.sk., Liepas pagastā – 3048, Mārsnēnu pagastā – 790, Priekuļu pagastā – 4445, Veselavas pagastā – 647¹⁸.

ATTĒLS 3: IEDZĪVOTĀJU SKAITA DINAMIKA

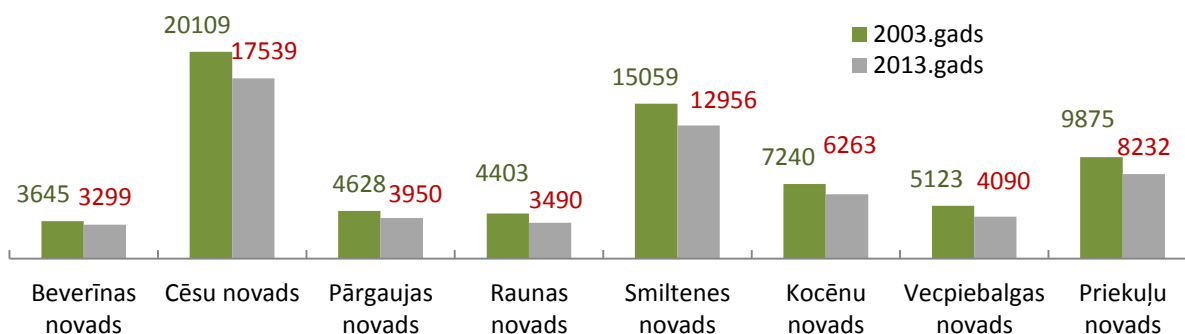
Desmit gadu laikā kopš 2002.gada pastāvīgo iedzīvotāju skaits ir samazinājies par 1743 iedzīvotājiem jeb 21%. Pastāvīgo iedzīvotāju skaita samazināšanās galvenais cēlonis ir ilgtermiņa migrācijas saldo rādītājs. Iedzīvotāju skaita samazināšanos ietekmē arī dabiskās kustības nevienlīdzīgie rādītāji, mirstības rādītāji pārsniedz dzimstības rādītājus.

¹⁸ Pēc Pilsonības un migrāciju lietu pārvaldes datiem uz 01.07.2013.

TABULA 8: PASTĀVĪGO IEDZĪVOTĀJU SKAITA DINAMIKAS RĀDĪTĀJU DATI (*Datu avots: CSP*)

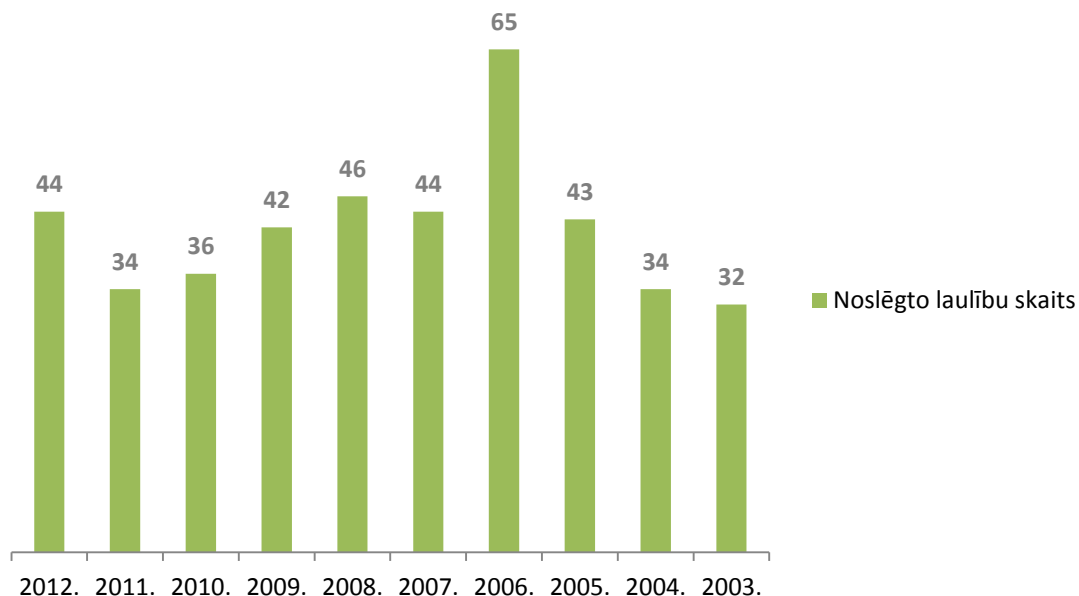
GADS	DZIMUŠO SKAITS	MIRUŠO SKAITS	DABISKĀS KUSTĪBAS STARPĪBA	ILGTERMIŅA MIGRĀCIJAS SALDO
2012	64	95	-31	-60
2011	80	114	-34	-72
2010	61	129	-68	-205
2009	73	111	-38	-229
2008	89	116	-27	-182
2007	87	127	-40	-98
2006	94	112	-18	-134
2005	98	123	-25	-148
2004	79	130	-51	-114
2003	84	106	-22	-80
2002	100	111	-11	-89

Salīdzinot ar apkārtējām kaimiņu pašvaldībām Priekuļu novads, ir trešais lielākais pēc iedzīvotāju skaita aiz Cēsu un Smiltenes novadiem.

ATTĒLS 4: IEDZĪVOTĀJU SKAITA DINAMIKAS SALĪDZINĀJUMS AR KAIMIŅU PAŠVALDĪBĀM (*Datu avots: CSP*)

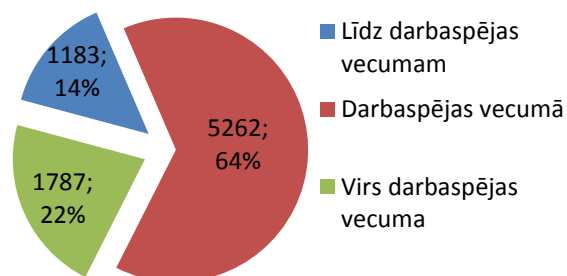
2012.gadā Priekuļu novadā noslēgtās laulības sastādīja – 44, savukārt 2011.gadā – 34; 2010.g. – 36; 2009.g. – 42; 2008.g. – 46; 2007.g. – 44; 2006.g. – 65; 2005.g. – 43; 2004.g. – 34; 2003.g. – 32. Noslēgto laulību skaits ik gadu ir tuvu līdzīgs, izņemot 2006.gadu, kad bija vislielākais noslēgto laulību skaits.

ATTĒLS 5: NOSLĒGTO LAULĪBU SKAITA DINAMIKA (Datu avots: CSP)

6.1.2. IEDZĪVOTĀJU VECUMSTRUKTŪRA

Pastāvīgo iedzīvotāju skaits līdz darbaspējas vecumam: 1183 jeb 14,4%, darbaspējas vecumā – 5262 jeb 63,9% un virs darbaspējas vecuma – 1787 jeb 21,7%¹⁹.

ATTĒLS 6: IEDZĪVOTĀJU SKAITA SADALĪJUMS PA VECUMSTRUKTŪRĀM

6.1.3. IEDZĪVOTĀJU DZIMUMSTRUKTŪRA

Pastāvīgo iedzīvotāju skaits pēc dzimuma 2013.gada sākumā bija: vīrieši – 3899, sievietes – 4333²⁰.

Bērnu vecuma un dzimuma struktūra pašvaldībā (dati uz 01.01.2013.): 0-6 gadu vecumā – 439 (t.sk. vīrieši – 233, sievietes – 206), 7-18 gadu vecumā – 1053 (t.sk. vīrieši – 541, sievietes – 512)²¹.

6.1.4. DEMOGRĀFISKĀ SLODZE

Priekuļu novada demogrāfiskās slodzes rādītājs²² 2013.gada sākumā bija 564, bet 2012.gadā – 569.

Līdz darbaspējas vecumu nerasniegušo skaits vidēji uz 1000 personām 2013.gada sākumā - 225, virs darbaspējas vecuma – 339.

¹⁹ CSP dati uz 2013.gada sākumu

²⁰ CSP dati uz 2013.gada sākumu

²¹ Pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem uz 01.01.2013.

²² Iedzīvotāju vecumstruktūru raksturojošs rādītājs (darbspējas vecumu nerasniegušo un pārsniegušo personu skaits vidēji uz 1000 personām darbaspējas vecumā)

6.1.5. NACIONĀLAIS SASTĀVS

Iedzīvotāju skaits pašvaldībā pēc etniskā sastāva: latvieši – 6546 (79,5%), krievi – 1100 (13,4%), baltkrievi – 207 (2,5%), ukraiņi – 109 (1,3%), poļi – 112 (1,4%), lietuvieši – 48 (0,6%) un pārējie – 110 (1,3%)²³.

6.2. APDZĪVOJUMA STRUKTŪRA

Saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu apdzīvotās vietas iedala pilsētās, ciemos un viensētās.

Ciems tiek definēts kā vieta, kurā ir vai tiek plānota koncentrēta apbūve, pastāvīgi dzīvo cilvēki un ir izveidota attiecīga infrastruktūra. Ciema statusu piešķir un atceļ novada dome, pamatojoties uz vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, kurā ir noteikta ciema robeža un pamatota ciema izveides nepieciešamība.

Viensēta ir savrupa viena dzīvojamā ēka vai savrupas vairākas dzīvojamās ēkas, kā arī ar šo ēku vai ēkām funkcionāli saistītās saimniecības ēkas teritorijā, kur zemi primāri izmanto lauksaimniecības vai mežsaimniecības vajadzībām. Viensētas statusu piešķir pašvaldības dome, apstiprinot viensētai nosaukumu.

Katras apdzīvotās vietas nozīmi kopējā novada apdzīvojuma struktūrā nosaka tās lielums (platība, iedzīvotāju skaits), novietojums, sasniedzamības rādītāji, kā arī tās veiktās funkcijas (publisko pakalpojumu nodrošinājums) un saiknes ar citām apdzīvotām vietām.

Priekuļu novada apdzīvojuma struktūru veido vēsturiski veidojies ciemu un viensētu tīkls.

Saskaņā ar spēkā esošiem Priekuļu novada teritoriālo vienību (pagastu) teritorijas plānojumiem ciema statuss ir piešķirts un robežas noteiktas šādām apdzīvotām vietām:

- Liepas pagasta ciemi – Liepa, Sarkaņi;
- Mārsnēnu pagasta ciemi – Mārsnēni;
- Priekuļu pagasta ciemi (ciemu robežas noteiktas un apstiprinātas Priekuļu pagasta padomes 2004.gada 1.jūlija sēdē (protokols Nr.13)) - Priekuļi, Jāņmuiža, Strautmaļi, Dukuri;
- Veselavas pagasta ciemi – Bērzkrogs, Veselava.

TABULA 9: IEDZĪVOTĀJU SKAITS CIEMOS (Datu avots: Priekuļu novada pašvaldība)

CIEMS	PAGASTS	REĢISTRĒTO IEDZĪVOTĀJU SKAITS UZ 2013.GADA 25.JŪLIJU
Liepa	Liepas	2397
Sarkaņi	Liepas	111
Mārsnēni	Mārsnēnu	174
Priekuļi	Priekuļu	2433
Jāņmuiža	Priekuļu	629
Strautmaļi	Priekuļu	32
Dukuri	Priekuļu	209
Bērzkrogs	Veselavas	191
Veselava	Veselavas	41
Kopā ciemos reģistrētie iedzīvotāji:		6217

²³ CSP dati uz 2013.gada sākumu

TABULA 10: IEDZĪVOTĀJU SKAITS NOVADA TERITORIĀLĀS VIENĪBĀS (Datu avots: PMLP)

TERITORIĀLĀ VIENĪBA	REĢISTRĒTO IEDZĪVOTĀJU SKAITS UZ 2013.GADA 1.JANVĀRI
Liepas pagasts	3086
Mārsnēnu pagasts	802
Priekuļu pagasts	4504
Veselavas pagasts	665
Kopā uz 2013.gada 1.janvāri²⁴	9057

No kopējā novadā reģistrēto iedzīvotāju skaita 9057 iedzīvotājiem, ciemos dzīvo 6217 iedzīvotāji jeb 67% no visiem novada iedzīvotājiem. 33% no visiem novadā reģistrētajiem iedzīvotājiem dzīvo ārpus ciemiem lauku teritorijā.

LIEPA

Liepas ciems - Liepas pagasta administratīvais centrs un novada nozīmes centrs pēc attīstības centru līmeņa iedalījuma. Ciemā koncentrējušies infrastruktūras objekti, Liepas pagasta pārvalde, izglītības iestādes - PII „Saulīte”, Liepas pamatskola, jauniešu centrs „Apelsīns”, kultūras iestāde – Liepas kultūras nams un bibliotēka, sociālās un veselības aprūpes iestādes, pieejami dažādi pakalpojumi. Liepas ciems vēsturiski attīstījies kā monocentrisks centrs, ko veicinājuši tādi faktori, kā tiešā tuvumā atrodošā Lodes būvmateriālu rūpnīca, šeit pieejamie mājokļi un nepieciešamā infrastruktūra iedzīvotājiem un uzņēmējdarbības attīstībai, darba vietu un pakalpojumu nodrošinājums iedzīvotājiem.

SARKANI

Otrs lielākais ciems Liepas pagastā, kas atrodas apmēram 4 km attālumā Smiltenes virzienā no Liepas ciema. Sarkaņi ir bijušās padomju armijas bāzes ciematīņš, kuru pametusi daļa no tā iedzīvotājiem (padomju (Krievijas) armijas virsniekiem) aizejot padomju (Krievijas) armijai no Latvijas teritorijas. Pēc padomju armijas aiziešanas, Sarkaņu apsaimniekošanu pārņēma Liepas pagasta padome, pašlaik Priekuļu novada pašvaldība.

MĀRSNĒNI

Mārsnēnu ciems ir izteikts administratīvais centrs Mārsnēnu pagastā. Tajā atrodas liela daļa no sociālās infrastruktūras objektiem – Mārsnēnu pagasta pārvalde, bibliotēka, Mārsnēnu pamatskola, aptieka, veikali, degvielas uzpildes stacija u.c. Ciemam ir izveidots ceļu un ielu tīkls, teritorija ir daļēji labiekārtota ar centralizētām komunikācijām (pieejama ūdensapgāde, kanalizācija), nodrošināti sociālie un ekonomiskie infrastruktūras elementi.

PRIEKUĻI

Priekuļi - Priekuļu novada administratīvais centrs, kā arī novada nozīmes attīstības centrs pēc attīstības centru līmeņu iedalījuma.

²⁴ Iedzīvotāju skaits pašvaldībās (iedzīvotāji, kuriem Priekuļu novadā ir norādīta, deklarēta vai reģistrēta dzīvesvieta, kā arī iedzīvotāji, kuriem nav spēkā reģistrācija dzīvesvietā) pēc PMLP datiem uz 01.01.2013., kuri atšķiras ar CSP datiem, kas norāda faktisko iedzīvotāju skaitu

Priekuļos atrodas PII „Mežmalīņa”, Priekuļu vidusskola, Priekuļu Valsts tehnikums un Priekuļu Mākslas skola (Cēsu pilsētas mākslas skolas filiāle), bērnu rotaļu un attīstības centrs un sākumskolas vecuma bērnu dienas centrs „Zīļuks” un jauniešu iniciatīvas centrs „Rest[e]”. Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūts. Pašvaldības administratīvā ēka un administrācija, kultūras iestādes – Priekuļu kultūras nams un Priekuļu saieta nams, Priekuļu bibliotēka.

JĀŅMUIŽA

Jāņmuiža ir apdzīvota vieta Priekuļu novada Priekuļu pagastā. Ciems izvietojies Gaujas upes kreisajā krastā netālu no valsts reģionālā autoceļa P20 Valmiera – Cēsis - Drabeši un dzelzceļa līnija Rīga – Valka (stacija Jāņmuiža). Attālums no novada administratīvā centra Priekuļi - 7,5 km, līdz Cēsu pilsētai – 5 km.

Apdzīvotā vieta izveidojusies pie bijušās Jāņmuižas (Johannenhof) pils. 1946. gadā uz Jāņmuižu pārcēla Priekuļu lauksaimniecības mehanizācijas skolu, kurai nodeva neapdzīvoto muižas ēku un zemi. Jāņmuižas ciems ir veidojies un dzīvojis ciešā sasaistē ar Priekuļu un Jāņmuižas Valsts tehnikumu.

Jāņmuižā atrodas pirmsskolas izglītības iestāde, Jāņmuižas Valsts tehnikums, ģimenes ārsta prakse, viesu nams, tirdzniecības objekti.

VESELAVA

Veselavas muižas komplekss veido faktiski visu Veselavas ciema teritoriju. Tā tiek apsaimniekota un uzturēta kārtībā.

7. PĀRVALDĪBA UN SADARBĪBA

7.1. NOVADA ADMINISTRATĪVĀ STRUKTŪRA

7.1.1. LĒMĒJVARA

Novada iedzīvotāju pārstāvību nodrošina to vēlētās pašvaldības lēmējorgāns – Priekuļu novada dome 15 deputātu sastāvā, kas iedzīvotāju vārdā pieņem lēmumus, nosaka pašvaldības institucionālo struktūru, lemj par autonomo funkciju un brīvprātīgo iniciatīvu īstenošanu un par kārtību, kādā nodrošina pašvaldībai deleģēto valsts pārvaldes funkciju un pārvaldes uzdevumu izpildi, izstrādā un izpilda pašvaldības budžetu. Priekuļu novada dome darbojas saskaņā ar likumu „Par pašvaldībām” un 2009.gada 1.jūlija pašvaldības nolikumu.

Pašvaldības funkciju izpildei domē ir **4 deputātu komitejas**:

- 1) finanšu komiteja;
- 2) tautsaimniecības komiteja;
- 3) sociālo jautājumu komiteja;
- 4) izglītības, kultūras un sporta komiteja

un **7 pastāvīgās komisijas**:

- 1) dzīvojamo māju privatizācijas komisija;
- 2) administratīvā komisija;
- 3) vēlēšanu komisija;
- 4) iepirkumu komisija;
- 5) pašvaldības mantas atsavināšanas un izsoles komisija;

- 6) administratīvo aktu apstrīdēšanas komisija;
- 7) arhīva ekspertu komisija.

Novada domi vada domes priekšsēdētājs, kuram ir vietnieks.

7.1.2. IZPILDVARA UN IZPILDINSTITŪCIJAS

Pašvaldības iestāde, kas nodrošina domes pieņemto lēmumu izpildi, darba organizatorisko un tehnisko apkalpošanu, kā arī pašvaldības pakalpojumu sniegšanu vietējiem iedzīvotājiem ir Priekuļu novada pašvaldība jeb administrācija.

Priekuļu novada pašvaldība sastāv no sekojošām struktūrvienībām:

- Priekuļu un Liepas bāriņtiesa;
- Administratīvā nodaļa;
- Finanšu un grāmatvedības nodaļa;
- Bērnu un jauniešu lietu nodaļa;
- Sociālais dienests;
- Dzimtsarakstu nodaļa;
- Komunālā nodaļa;
- Izglītības iestādes: četras PII, viena vidusskola un divas pamatskolas;
- Liepas pagasta pārvalde;
- Mārsnēnu pagasta pārvalde;
- Veselavas pagasta pārvalde;
- Ceļu uzturēšanas struktūrvienība;
- Mežu apsaimniekošanas dienests;
- Mehānisko darbnīcu struktūrvienība;
- Pašvaldības policija;
- Bibliotēkas;
- Kultūras/tautas nami;
- Veselības aprūpes iestādes;
- E.Veidenbauma muzejs „Kalāči”;
- Labiekārtošanas nodaļa.

Novada administrācijas vadītājs ir izpilddirektors, kuram ir divi vietnieki.

Noslēgts sadarbības līgums ar Amatas novada, Cēsu novada, Jaunpiebalgas novada, Pārgaujas novada, Raunas novada, Līgatnes novada un Vecpiebalgas novada pašvaldībām šādu pašvaldību funkciju izpildei – Būvvaldes pakalpojumu saņemšana, metodiskā palīdzība pašvaldību izglītības iestādēm, starptautisko sakaru attīstība, speciālista pakalpojumi pašvaldību un juridiskos jautājumos. Lai sekmētu sadarbības uzdevumu risināšanu un koordinēšanu, izveidota novadu pašvaldību Sadarbības apvienība.

Pašvaldības līdzdalība kapitālsabiedrībās – SIA „Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācijā”, AS „CATA” un SIA „Olimpiskais centrs”.

7.2. PAŠVALDĪBAS BUDŽETS

Priekuļu novada pašvaldības budžets sastāv no pamatbudžeta un speciālā budžeta. Pamatbudžetu veido ieņēmumi no nodokļiem - iedzīvotāju ienākuma nodokļa un nekustamā īpašuma nodokļa, nenodokļu ieņēmumi (maksas pakalpojumi, ieņēmumi no īpašuma iznomāšanas, soda naudas u.c. rādītāji), transferti

(mērķdotācijas, savstarpējie norēķini ar citām pašvaldībām), maksas pakalpojumi u.c. pašu ieņēmumi. Speciālo budžetu veido ieņēmumi no nodokļiem (dabas resursu nodoklis), nenodokļu ieņēmumi, maksas pakalpojumi u.c. pašu ieņēmumi un transferti.

Pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi 2012.gadā bija 5 897 780 LVL, izdevumi – 5 690 092 LVL.

Speciālā budžeta ieņēmumi 2012.gadā bija 93 662 LVL, bet izdevumi – 112 131 LVL; savukārt ieņēmumi no ziedojumiem un dāvinājumiem – 2 623 LVL, izdevumi – 1 944 LVL.

7.2.1. PAMATBUDŽETA IEŅĒMUMI

Lielāko daļu pamatbudžeta ieņēmumus veido nodokļu ieņēmumi. 2012.gadā kopumā tie bija 2 701 769 LVL no visiem pamatbudžeta ieņēmumiem. Nodokļu ieņēmumu sadalījums:

- ieņēmumi no iedzīvotāju ienākumu nodokļa – 2490 726 LVL jeb 42,23%;
- ieņēmumi no nekustamā īpašuma nodokļa – 211 043 LVL jeb 3,58%.

Pašvaldības nenodokļu ieņēmumi 2012.gadā – 105 277 LVL jeb 1,79%, bet ieņēmumi no budžeta iestāžu sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi – 1 259 945 LVL jeb 21,36%.

Pamatbudžeta ieņēmumus sastāda arī pašvaldību budžetu transferti un valsts budžeta transferti. 2012.gadā ieņēmumi no transfertiem bija 1 830 789 LVL jeb 31,04%.

7.2.2. PAMATBUDŽETA IZDEVUMI

Lielāko daļu pamatbudžeta izdevumus sastāda izdevumi izglītībai un teritoriju un mājokļu apsaimniekošanai.

2012.gadā izdevumi izglītībai bija 2 247 400 LVL jeb 39,50% no visiem pamatbudžeta izdevumiem, teritoriju un mājokļu apsaimniekošanai - 1 980 821 LVL jeb 34,81%. Vispārējās vadības dienestu izdevumi sasniedza 444 670 LVL jeb 7,81%, izdevumi atpūtai, kultūrai un reliģijai – 399 563 LVL jeb 7,02%, sociālās aizsardzības izdevumi – 318 177 LVL jeb 5,59%, vides aizsardzībai – 153 366 LVL jeb 2,70%, ekonomiskai darbībai - 102 907 LVL jeb 1,81%, izdevumi sabiedriskai kārtībai un drošībai - 30 437 LVL jeb 0,53%, bet izdevumi veselībai - 12 751 LVL jeb 0,22% no visiem izdevumiem.

Izdevumu sadalījums starp struktūrvienībām mainījies, pamatojoties uz 2011.gada prioritāti - teritoriju un mājokļu apsaimniekošana, t.sk. investīcijas būvniecībā, piesaistot valsts un ES līdzfinansējumu.

7.2.3. SPECIĀLAIS BUDŽETS, ZIEDOJUMI UN DĀVINĀJUMI

2012.gada speciālā budžeta ieņēmumus lielākoties sastādīja dabas resursu nodoklis 38444 LVL apmērā un autoceļu (ielu) fonda līdzekļi 70773 LVL apmērā. Kopējais speciālā budžeta apjoms 2011.gadā bija 109222 LVL, 2010.gadā – 78740 LVL, 2009.gadā – 97866 LVL. 2012.gada plānotie speciālā budžeta ieņēmumi – 82906 LVL.

Speciālā budžeta izdevumi 2011.gadā bija 70123 LVL, 2010.gadā – 74041 LVL, 2009.gadā – 111329 LVL. 2012.gada plānotie speciālā budžeta izdevumi – 138794 LVL.

Ieņēmumi no ziedojumiem un dāvinājumiem 2011.gadā bija 513 LVL, 2010.gadā – 223 LVL, bet 2009.gadā – 612 LVL.

7.2.4. KREDĪTSAISTĪBAS

Priekuļu novada kredītsaistību kopējā summa 2012.gadā bija 1 447 155 LVL, no tā vēl nedzēstais kredīts uz 2013.gada sākumu sastādīja – 359 091 LVL. Lielākās parādsaistības uz 2012.gada beigām veidoja aizņēmumi no Valsts kases un Ziemeļu investīcijas bankas dažādiem infrastruktūras attīstības projektiem.

7.3. SABIEDRISKĀS ATTIECĪBAS

Lai nodrošinātu Priekuļu novada pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotājiem informācijas pieejamību par pašvaldības darbību, aktivitātēm, rīcību, kā arī domes pieņemtajiem lēmumiem, ir pieejams bezmaksas informatīvais izdevums „Priekuļu novada vēstis” (2000 eksemplāru), kas tiek izplatīts publiskās un sabiedriskās vietās. Tiek uzturēta arī novada tīmekļa vietne www.priekuli.lv, kurā tiek atspoguļotas jaunākās aktualitātes novadā, kā arī cita veida informācija novada iedzīvotājiem u.c. interesentiem. 2012.gadā komunikācijā ar sabiedrību uzsākta sociālo mediju izmantošana, tādējādi nodrošinot maksimālu ātru informācijas nodošanu dažādām mērķa grupām. Ir izveidoti sociālo tīklu konti – twitter.com, draugiem.lv un facebook.com, kur pakāpeniski pieaug sekotāju skaits.

Lai informētu sabiedrību par aktualitātēm Priekuļu novadā, ir noslēgts līgums ar Vidzemes televīziju par sižetu pārraidi ne tikai Vidzemes TV, bet arī Re:TV.

Novada atpazīstamībai 2012.gadā tika izstrādāts un Heraldikas komisijā apstiprināts novada ģerbonis.

7.4. NEVALSTISKĀS ORGANIZĀCIJAS

Priekuļu novadu raksturo aktīva vietējā sabiedrība. Novadā darbojas dažādas nevalstiskās organizācijas:

- biedrības – 46 gab.
- nodibinājumi – 4 gab.

Vislielākais nevalstisko organizāciju (NVO) jeb biedrību skaits ir sporta jomā (kopumā darbojas 8 sporta biedrības) – „Veloklubs Priekuļi”, „Rollertour”, biedrība „AUTO SOS KLUBS”, „Futbola klubs „Priekuļi”, „Sporta klubs „Priekuļi”, „Jātnieku klubs „Bokalderi”, „Kristera Serģa motoklubs”, cīņu klubs „Wolter”.

Aiz sporta jomas biedrībām kā otru lielāko biedrību skaitu var minēt ēku apsaimniekotāju (piemēram, „Priekuļi 18”, „Selekcijas 12”, „Cēsu prospekts 11” u.c.) un mednieku biedrības (piemēram, mednieku klubs „Priekuļi”, „Klubs Jānīši”, „Liepa”, „Lisupe” u.c.), katrā jomā darbojas pa 7 biedrībām. Pēc tam seko kultūras, izglītības biedrības (kopumā darbojas 5 biedrības). Novadā darbojas arī tādas biedrības kā sievietes laukos (piemēram, Sieviešu resursu centrs „Prieks”, „Sieviešu atbalsta izglītības un kultūras centrs IEVA”) un lauksaimnieku biedrības (piemēram, Cēsu rajona Zemnieku apvienība un Latvijas Lauku atbalsta asociācija).

7.5. PROJEKTI

No 2009.gada, kad darbību uzsāka Priekuļu novada pašvaldība ir realizēti vairāki projekti, piesaistot līdzfinansējumu no dažādiem fondiem – ERAF, Kohēzijas fonds, ESF, ELFLA.

Vairums projektu īstenoti novada izglītības iestāžu materiāli tehniskās bāzes uzlabošanā, kultūras iestāžu materiāli tehniskās bāzes uzlabošanā un tehniskās infrastruktūras attīstīšanā – ūdenssaimniecības attīstībā, teritorijas labiekārtošanā.

Detalizēts atbalstīto, apstiprināto un vērtēšanai iesniegto projektu apraksts attēlots 11.tabulā. Īstenotie projekti (Priekuļu novada pašvaldības tīmekļa dati laika periodā no 2009.gada līdz 2013.gadam).

TABULA 11: ĪSTENOTIE PROJEKTI

NR. P.K.	PROJEKTA NOSAUKUMS	KOPĒJAIS FINANSĒJUMS	PIESAISTĪTĀ FINANSĒJUMA AVOTS	REALIZĀCIJAS LAIKS
1.	Materiāli tehniskās bāzes pilnveide vispārējās vidējās izglītības programma īstenošanai Priekuļu vidusskolā	98 393 LVL	ERAF Valsts budžeta dotācijas pašvaldībām	01.04.2009. – 31.12.2010.
2.	Mārsnēnu pagasta estrāde		ES ELFLA (Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai)	2009.
3.	Priekuļu pagasta izgāztuves "Piebaudzes" rekultivācija	15731,53 LVL	ES KF	2009.
4.	Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Liepā	2,4 milj. LVL	ES KF	2010.
5.	Priekuļu vidusskolas informatizācija Liepas pamatskolas informatizācija Mārsnēnu pamatskolas informatizācija	22427,46 LVL	ERAF	2011.
6.	Liepas pagasta kultūras nama vienkāršotā rekonstrukcija, 1.kārta	79 785 LVL	ES ELFLA	2010.
7.	Projektu vadītāja piesaiste Priekuļu novada pašvaldība	18500,00 LVL	ESF	2012.
8.	Sociālo pakalpojumu centrs		ESF	2012.
9.	Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Priekuļos, II kārta	1,6 milj. LVL	ESKF	2012.
10.	Sociālās rehabilitācijas programmas izstrāde un ieviešana pirmspensijas un pensijas vecuma personām Priekuļu novadā		ESF	2012. – 2014.
11.	„Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” aktivitātes „Jaunaudžu kopšana” un „Jaunaudžu kopšanai paredzēto instrumentu un aprīkojuma iegāde”	3395,00 LVL	-	2012.

8. SOCIĀLĀ INFRASTRUKTŪRA UN PAKALPOJUMI

8.1. IZGLĪTĪBA

Priekuļu novada domes pārziņā ir četras pirmsskolas izglītības iestādes, divas pamatskolas un viena vidusskola. Novadā darbojas arī Priekuļu un Jāņmuižas Valsts tehnikums, Priekuļu mākslas skola (Cēsu pilsētas mākslas skolas filiāle), neformālā un interešu izglītība.

TABULA 12: IZGLĪTOJAMO SKAITA DINAMIKA NOVADA IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒS²⁵

IZGLĪTĪBAS IESTĀDE	2012./2013.m.g.	2011./2012.m.g.	2010./2011.m.g.
Priekuļu pagasta PII "Mežmaliņa"	140	148	148

²⁵ Priekuļu novada pašvaldības publiskie pārskati (2012.g., 2011.g., 2010.g.)

Jāņmuižas PII	88	94	nav datu
Liepas pagasta PII "Saulīte"	152	158	nav datu
Veselavas PII	56	60	60
Priekuļu vidusskola	370	376	nav datu
Liepas pamatskola	187	204	nav datu
Mārsnēnu pamatskola	77 24 PI grupā	90 22 PI grupā	90 21 PI grupā

8.1.1. PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBA

Priekuļu novada pašvaldības pārziņā ir četras pirmsskolas izglītības iestādes – Priekuļu pagasta pirmsskolas izglītības iestāde "Mežmaliņa"; Jāņmuižas pirmsskolas izglītības iestāde; Liepas pagasta pirmsskolas izglītības iestāde „Saulīte”; Veselavas pirmsskolas izglītības iestāde.

PRIEKUĻU PAGASTA PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDE "MEŽMALIŅA" atrodas Priekuļos. Iestāde dibināta 1974.gadā.

2012./2013.m.g. iestādi apmeklē 140 bērni, no tiem Priekuļu novada bērni – 104; 36 bērni no citām pašvaldībām. Iestādi apmeklē bērni, kuru deklarētās dzīvesvietas ir Cēsis - 15, Cēsu novada Vaives pagasts - 4, Amatas novada Drabešu pagasts - 2, Vecpiebalgas novada Dzērbenes pagasts - 2, Pārgaujas novada Stalbes un Raiskuma pagasti - 2, Jaunpiebalgas novads - 2, Raunas novads - 2, Madonas novada Liezēres pagasts - 1, Rīga - 4, Saldus novada Zvārdes pagasts – 1, Ķekavas novads - 1.

Iestādē strādā 37 darbinieki, no kuriem pedagoģiskie darbinieki - 20, 3 no tiem pedagoģijas maģistri, 17 pedagogi ieguvuši augstāko pedagoģisko izglītību, 17 tehniskie darbinieki.

Iestāde realizē divas izglītības programmas: pirmsskolas izglītības programmu un speciālās pirmsskolas izglītības programmu izglītojamajiem ar valodas attīstības traucējumiem.

Iestāde papildus piedāvā bez maksas peldētapmācības nodarbības Priekuļu baseinā „Rifs” obligātā skolas vecuma bērniem. Tiek organizēti mūzikas pulciņi – bērnu vokālo prasmju attīstīšanai un ritma izjūtas veicināšanai, instrumentu apguvei.

JĀŅMUIŽAS PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDE atrodas Priekuļu pagasta Jāņmuižā. Iestāde dibināta 1986.gadā.

Jāņmuižas pirmsskolas izglītības iestādi 2012./2013.m.g. apmeklē 88 bērni, no tiem 58 Priekuļu novada bērni, 30 citu novadu bērni (no Cēsu novada Cēsīm – 21, Vaives pagasta – 1, Pārgaujas novada Raiskuma pagasta – 3, Amatas novada Drabešu pagasta – 2, Raunas novada Raunas pagasta – 1, Strenču novada Plāņu pagasta -1, Valkas novada Zvārtavas pagasta – 1).

Iestādē strādā 17 pedagogi, 15 tehniskie darbinieki, 1 administrācijā (vadītāja). Visiem pedagogiem atbilstoša augstākā pedagoģiskā izglītība, 1 maģistrs, 12 pedagogi – ESF struktūrfondu dalībnieki, visiem pedagogiem iziets nepieciešamais tālākizglītības stundu skaits, tai skaitā 7 pedagogi saņēmuši UNESCO tālākizglītības kursu apliecības.

Jāņmuižas pirmsskolas izglītības iestāde īsteno pirmsskolas izglītības programmas: Pirmsskolas izglītības programmu; speciālo pirmsskolas izglītības programmu izglītojamajiem ar valodas attīstības traucējumiem, nodrošinot logopēda nodarbības 3x nedēļā, logoritmiku 1x nedēļā; speciālo pirmsskolas izglītības programmu izglītojamajiem ar jauktiem attīstības traucējumiem, nodrošinot speciālās pirmsskolas izglītības programmas apguvi bērniem no 3 gadu vecuma.

Bērniem papildus tiek piedāvāts apmeklēt Angļu valodas nodarbības 1x nedēļā (no 4 gadu vecuma), koriģējošo vingrošanu bērniem ar stājas traucējumiem (no 5 gadu vecuma), nodarbības iestādes peldbaseinā 1x nedēļā (no 2 gadu vecuma), dejošanu 2x nedēļā, kā arī vecākiem un bērniem ir iespēja saņemt psihologa konsultācijas.

LIEPAS PAGASTA PIRMSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDE „SAULĪTE” atrodas Liepas pagasta Liepā. Iestāde dibināta 1976.gadā.

2012./2013.m.g. Liepas PII "Saulīte" pirmsskolas izglītības programmas apguvi nodrošina 152 pirmsskolas vecuma bērniem no 1 - 7 g.v., no tiem 27 bērni no citām pašvaldībām, 45 bērni saņem brīvpusdienas. Kopējais grupu skaits – 8 grupas, t.sk. 5-6 gadīgiem – 3 grupas.

Iestādē strādā 23 pedagoģiskie darbinieki, 22 tehniskie darbinieki. Skolotājiem ir augstākā profesionālā kvalifikācija; 3 skolotāji turpina mācības augstskolās.

Pirmsskolas izglītības iestāde strādā pēc Pirmsskolas izglītības programmas. Iestādes galvenie darbības pamatvirzieni: Bērnu drošības nodrošināšana pirmsskolas izglītības iestādē; Pedagogu un vecāku vai aizbildņu kopsadarbība bērna izglītošanā pirmsskolas izglītības iestādē; Bērna psiholoģiskās sagatavošanas nodrošināšana pamatizglītības sākšanai.

Iestādē 2012./2013.m.g. laikā darbojas: dziedāšanas pulciņš, moderno deju pulciņš, zīmēšanas pulciņš, klavieru skoliņa, darbojas peldbaseins.

VESELAVAS PIRMSKOLAS IZGLĪTĪBAS IESTĀDE atrodas Veselavas pagasta „Vālodzes”. Iestāde dibināta 1994.gadā.

2012./2013.m.g. iestādi apmeklē 56 bērni, no tiem – 26 Priekuļu novada bērni, 16 Raunas novada bērni, 7 Vecpiebalgas novada bērni, 3 Cēsu novada bērni, 2 Līgatnes novada bērni, 2 Amatas novada bērni.

Iestādē strādā 27 darbinieki, t.sk. 8 speciālo grupu skolotājas, 2 logopēdes, 1 ārstnieciskās vingrošanas speciāliste, 1 mūzikas skolotāja. Veselavas PII darbību palīdz nodrošināt tehniskais personāls – 4 pirmsskolas skolotāju palīdzes, 5 naktsaukles, 2 pavāres, 1 medmāsa – masiere, 1 noliktavas pārzine, 1 saimnieks – strādnieks, administrācijā 1 darbinieks – iestādes vadītāja.

Visiem pedagogiem un speciālistiem ir augstākā pedagoģiskā izglītība un papildus kvalifikācija speciālajā pedagoģijā. Regulāri ik pēc trīs pedagogi ceļ kvalifikāciju kursus. Šiem pedagogiem, izvērtējot viņu darba kvalitāti, ir iegūta 3.kvalitātes pakāpe.

Iestāde realizē šādas licencētas programmas: Speciālo pirmsskolas izglītības programmu izglītojamajiem ar valodas traucējumiem; Speciālo pirmsskolas izglītības programmu izglītojamajiem ar fiziskās attīstības traucējumiem; Speciālo pirmsskolas izglītības programmu izglītojamajiem ar jauktiem attīstības traucējumiem.

Iestādes izglītojošais darbs ir ļoti intensīvs, tādēļ papildus pulciņus nepiedāvā, bet iestādē nodarbību laikā bērni mācās tautiskās dejas, solo dziedāšanu, dažādas tēlotāj darbības. Daudz laika bērni pavada ārā svaigā gaisā rotaļlaukumos un meža takā.

8.1.2. VISPĀRĒJĀ IZGLĪTĪBA

Vispārējo izglītību novadā nodrošina trīs mācību iestādes: Priekuļu vidusskola, Liepas pamatskola un Mārsnēnu pamatskola.

PRIEKUĻU VIDUSSKOLA atrodas Priekuļu pagasta Priekuļos. Iestāde dibināta 1986.gadā.

2012./2013.m.g. Priekuļu vidusskolā mācās 370 izglītojamie, no tiem 302 ir Priekuļu novadā deklarētie izglītojamie; Cēsīs - 26; Raunā – 24; Rīgā – 4; Pārgaujā – 3; Jaunpiebalgā – 3; Amatas novadā – 3; Bauskā – 1; Burtņiekos – 1; Krimuldā – 1; Ķekavā – 1; Siguldā – 1.

2012./2013. m.g. Priekuļu vidusskolā strādā 46 pedagogi (ieskaitot interešu izglītības pedagogus) un 22 tehniskie darbinieki. Pedagoģisko darbinieku izglītība un kvalifikācija ir atbilstoša Ministru kabineta noteikumiem.

Priekuļu vidusskolā tiek īstenotas divas izglītības programmas: Pamatizglītības programma un Vispārējās vidējās izglītības vispārīzglītojošā virziena programma.

Papildus izglītības programmām skolā tiek īstenota Ekoskolu programma. Par īpašiem sasniegumiem vides aizsardzībā un ilgtspējīgas attīstības veicināšanā skolā un tās apkārtnē Priekuļu vidusskolai piešķirts starptautiskais Ekoskolas nosaukums, un astoto reizi mastā pacelts Zaļais karogs.

Papildus vispārīzglītojošiem mācību priekšmetiem vidusskolēniem tiek piedāvāta iespēja apgūt komerczinību programmu „Esi līderis!” un vācu valodu.

Sadarbībā ar Rīgas Starptautiskās ekonomikas un biznesa administrācijas augstskolu 2012./2013.m.g. 10.-12. klašu skolēniem bija iespēja apgūt kursu „Projektu vadībā”.

Izglītojamiem padziļinātai mācību priekšmeta apguvei tiek piedāvātas papildus fakultatīvās nodarbības matemātikā 1., 3.,12.klasei, krievu valodā 6.klasēm, latviešu valodā 9.klasei, angļu valodā 9.-12.klasei. Sporta stundu ietvaros skolēni apgūst peldētprasmi baseinā „Rifs”.

Izglītojamiem ir plašas iespējas darboties dažādos interešu izglītības pulciņos: florbolā, volejbolā, sarīkojuma un tautiskajās dejās, korī un ansablī, skolas avīzes „Aplis” veidošanā, floristikas un EKO pulciņā. Darbojas arī Jaunsargu grupa. Sākot no 1.klases, tiek piedāvāta iespēja apgūt angļu valodu.

Skolēniem skolas telpās tiek piedāvāta iespēja piedalīties arī Cēsu Sporta skolas finansētajās programmās (orientēšanās un futbols). Sadarbojoties ar Alfrēda Kalniņa mūzikas skolu, mūsu skolas skolēniem ir iespēja pēc mācību stundām apgūt klavierspēli, kokli, vijoli un flautu.

Skolā darbojas logopēds, ir labs medicīnisko pakalpojumu pieejamības nodrošinājums (zobu higiēnists, medmāsa).

LIEPAS PAMATSKOLA atrodas Liepas pagasta Liepā. Liepas pamatskolas dibināta 1861.gadā, pēdējā skolas ēka celta un atklāta 1970.gadā.

Izglītojamo skaits 2012./2013.m.g. – 187, no tiem no Priekuļu novada – 170 (Liepas pagasta 163, Priekuļu pagasta 2, Mārsnēnu pagasta 5); Raunas novada – 2; Kocēnu novada – 2; Jelgavas novada – 2; Siguldas novada – 1; Vecumnieku novada – 1; Naukšēnu novada – 1; Limbažu novads – 1; Burtņieku novads – 1; Amatas novads – 1; Cēsu novads – 4; Rīga – 1.

Liepas pamatskolā strādā 23 pedagogi, t.sk. 3 administrācijas pārstāvji, bibliotekārs un 13 tehniskie darbinieki.

Izglītības iestāde realizē sekojošas programmas: pamatizglītības programma – 168 izglītojamie; pamatizglītības mazākumtautību programma – 19 izglītojamie.

Interešu izglītības un fakultatīvās nodarbības - ansamblis (1., 2. – 4., 5. – 9.klašu grupa), koris (2. – 5.klašu grupa), fiziskā sagatavošana (4. – 5., 6. – 9.klašu grupa), basketbols (8. – 9.klašu grupa), tautiskās dejas (1., 2. – 3., 4. – 5., 6. – 9.klašu grupa), mazie mākslinieki (2. – 9.klašu grupa), zīda apgleznošana (5. – 9.klašu

grupa), skolēnu teātris „Pigornieki” (1. – 2., 3., 4., 5., 7. – 8.klašu grupa), angļu valoda (1. un 2.klasei) – fakultatīvs, ritmika (1. klasei) – fakultatīvs.

MĀRSNĒNU PAMATSKOLA atrodas Mārsnēnu pagasta Mārsnēnos. Mārsnēnu skola dibināta 1859.gadā.

Mārsnēnu pamatskolā 2012./2013.m.g. mācījās 77 skolēni un 24 bērni pirmsskolas izglītības grupās. No tiem no Raunas novada - 5 skolēni; Smiltenes novada -1 skolēns; Gulbenes novada -1 skolēns un Cēsu novada -1 skolēns.

Personāls – 14 pedagogi, 10 tehniskie darbinieki, administrācija 1,7 likmes (2 darbinieki). Visiem pedagogiem ir atbilstoša augstākā izglītība.

Skolā realizē 4 izglītības programmas: pamatizglītības, pirmsskolas, speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar mācīšanās traucējumiem un speciālās pamatizglītības programma izglītojamajiem ar garīgās attīstības traucējumiem.

Skolā pieejami pulciņi - tautiskās dejas, koris 1.- 4.klasei; ansamblis 5.-9.klasei; vides pulciņš 5.- 9.klasei, dramatiskais pulciņš 1. 4.klasei; datorpulciņš 5.-9.klasei; vizuālā māksla 2.-7.klasei; sporta pulciņš 1. - 9.klasei; fakultatīva stunda radošā domāšana 8.klasei.

8.1.3. PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA²⁶

Priekuļu novada Priekuļos darbojas profesionālās izglītības iestāde **PRIEKUĻU UN JĀŅMUIŽAS VALSTS TEHNIKUMS**, kas atrodas Izglītības un zinātnes ministrijas padotībā. Sākot ar 2011.gada 1.septembri reorganizācijas rezultātā tika apvienotas divas izglītības iestādes ar senām tradīcijām – Valsts Priekuļu lauksaimniecības tehnikums, kurš 2010.gadā atzīmēja 100 gadu jubileju un Jāņmuižas profesionālā vidusskola, kura 2011.gadā atzīmēja 70 gadu jubileju.

Tehnikuma izglītības programmu īstenošanas vietas: Priekuļos, Egļu gatvē 9 un Jāņmuižā, Ozolu gatvē 3.

Izglītības iestādes vīzija – reģionālais profesionālas izglītības kompetences centrs, mūsdienīgs, prestižs, uz zināšanām un kvalitāti balstīts sākotnējās profesionālās izglītības, mūžizglītības un tālākizglītības pakalpojumu sniedzējs.

2012./2013.m.g. tehnikumā mācījās 1063 izglītojamie pārsvarā no Vidzemes reģiona. Tehnikums piedāvā šādās izglītības programmas:

- ⟨ autotransports (automehāniķis, autoelektriķis);
- ⟨ lauksaimniecības tehnika;
- ⟨ lauksaimniecība;
- ⟨ datorsistēmas;
- ⟨ tūrisma pakalpojumi;
- ⟨ administratīvie un sekretāra pakalpojumi;
- ⟨ komerczinības;
- ⟨ būvdarbi;
- ⟨ ēdināšanas pakalpojumi;
- ⟨ vides aizsardzība.

Izglītību var iegūt gan klātienē, gan neklātienē formā. Visvairāk audzēkņu 2012./2013.m.g. budžetā mācījās autotransporta (automehāniķa) izglītības programmā un datorsistēmu programmā.

²⁶ Priekuļu un Jāņmuižas Valsts tehnikuma pašvērtējuma ziņojums izglītības programmu akreditācijai, 2013.

Tehnikums regulāri sadarbojas ar visu jomu uzņēmumiem gan organizējot mācību un kvalifikācijas praksi, gan mācību ekskursijas. Kā arī uzņēmumu pārstāvji piedalās kvalifikācijas eksāmenos un iesaka, kā uzlabot mācību programmu un mācību procesa organizāciju. Daļa uzņēmumu pārstāvju vada nodarbības savā specialitātē un ir nopietni iesaistījušies tehnikuma darbā. Tehnikums sadarbojas arī ar profesionālām darba devēja organizācijām – ar Latvijas Pilnvaroto autotirgotāju asociāciju, Latvijas Būvnieku asociāciju, Latvijas Ekotūrisma savienību, Vidzemes tūrisma asociāciju, Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomi un Lauksaimniecības tehnikas ražotāju un tirgotāju asociāciju.

Pēc nozaru asociācijas viedokļa tehnikums plānots kā Vidzemes profesionālās izglītības kompetences centrs autotransportā un lauksaimniecībā.

Blakus kaimiņu novadā, Smiltenes novadā arī darbojas profesionālās izglītības iestāde - Smiltenes tehnikums, kurā tiek nodrošinātas izglītības programmas komerczinībās, viesnīcu pakalpojumos, veterinārmedicīnā, ēdināšanas pakalpojumos, lauku tūrisma pakalpojumos, mašīnzinībās un autotransportā. Arī blakus esošajā Valmieras pilsētā darbojas profesionālās izglītības iestāde Valmieras Profesionālā izglītība, kurā īsteno šādas izglītības programmas - pārtikas produktu tehnoloģija, viesnīcu pakalpojumi, ēdināšanas pakalpojumi, grāmatvedība, komerczinības, telemehānika un loģistika, restorānu pakalpojumi un mehatronika. Cēsu pilsētā darbojas Cēsu profesionālā vidusskola, kas specializējas kokapstrādes un enerģētikas speciālistu sagatavošanā.

8.2. ZINĀTNE

Priekuļu novads ir viens no atpazīstamākajiem lauksaimnieciskās darbības centriem Latvijā, jo šeit atrodas un savu darbību veic **VALSTS PRIEKUĻU LAUKAUGU SELEKCIJAS INSTITŪTS**, kura mērķis ir radīt jaunas zināšanas un izstrādāt inovatīvas tehnoloģijas, kas sekmē Latvijas augkopības nozares ilgtspējīgu attīstību un konkurētspēju. Selekcijas institūta galvenais uzdevums vienmēr ir bijis Latvijas agro klimatiskajiem apstākļiem atbilstošu laukaugu šķirņu selekcija un sēklaudzēšana.

2013.gadā tiek veikti zinātniskie pētījumi šādos nozīmīgākajos virzienos:

- kartupeļu selekcija;
- miežu selekcija;
- ziemas rudzu selekcija;
- tritikāles selekcija;
- agrotehnikas tehnoloģiju modernizācija.

Priekuļos darbojas meristēmu un agronomisko analīžu laboratorija. Tajā ir izveidota bioloģiski audzētu laukaugu augu seka un tiek veikti pētījumi bioloģiskā lauksaimniecībā. Zinātnieki iesaistījušies vairākos projektos, un sadarbība notiek vairāk nekā 30 dažādām pētniecības iestādēm gan Latvijā, gan ārpus tās. Pastāvēšanas gados strādāts pie vairāk nekā 30 laukaugu sugu selekcijas. Kā jaunākā no sugām ir ziemas tritikāle. Priekuļu selekcijas stacijas zinātnieki gadu gaitā ir izveidojuši vairāk kā 100 laukaugu kultūras šķirnes.

8.3. KULTŪRA

Novada kultūras iestādes darbojas kā radošās darbības, tradicionālo kultūras norišu, kultūras un mākslas vērtību saglabāšanas, uzturēšanas un izglītošanas iestādes. Katrā pagastā ir saglabāta kultūras iestāde, kurā joprojām aktīvi strādā, darbojas gan pašdarbības kolektīvi, gan notiek dažādi izklaides pasākumi, bet visiem novada iedzīvotājiem ir dota iespēja apmeklēt pasākumus novada centrā.

Par kultūras dzīves koordinatore novadā strādā Priekuļu kultūras nama direktore.

Priekuļu novadā katrā pagastā darbojas viena **kultūras iestāde** - Priekuļu kultūras nams, Liepas pagasta kultūras nams, Mārsnēnu tautas nams, Veselavas pagasta tautas nams.

PRIEKUĻU KULTŪRAS NAMS - darbojas kā radošās darbības, tradicionālo kultūras norišu, kultūras un mākslas vērtību saglabāšanas, uzturēšanas un izglītošanas iestāde.

Kultūras namā pamatdarbā strādā septiņi darbinieki.

Pašdarbnieku kolektīvos darbojas vairāk nekā 300 pašdarbnieku, vecumā no 2 gadiņiem līdz sirmam vecumam:

- Bērnu deju kolektīvs „Tūgadiņš” - 132 dalībnieki;
- Skolēnu deju kopa „Miķelēni” – 89 dalībnieki;
- VPK „Miķelis” - 19 dalībnieki;
- Jauniešu deju kolektīvs „Zelta virpulis” – 23 dalībnieki;
- VPK „Jumis” - 21 dalībnieki;
- Sieviešu koris „Laumas” - 32 dalībnieki;
- Vīru ansamblis – 7 dalībnieki;
- Jāņmuižas sieviešu ansamblis „Noskaņa” - 11 dalībnieki;
- Amatierteātris – 10 dalībnieki.

LIEPAS PAGASTA KULTŪRAS NAMS - kultūras namā darbojas sekojoši pašdarbnieku kolektīvi:

- VPK „Sadancis” – 22 dalībnieki;
- Teātra kopa „Krams” – 12 dalībnieki;
- Sieviešu vokālais ansamblis „Ugunčiņa” – 8 dalībnieces;
- Līnijdeju grupa – 13 dalībnieki;
- Rokdarbu pulciņš – 9.

Kultūras namā tiek rīkoti tradicionālie pasākumi – Valsts svētki, Jāņu ielīgošana, Lieldienas, Ziemassvētki, invalīdiem un pensionāriem, represētām personām, bērniem u.c. Reizi divos gados tiek piešķirta Ed. Veidenbauma literārā prēmija un rīkots pasniegšanas pasākums.

MĀRSNĒNU TAUTAS NAMS - tautas namā darbojas pašdarbības kolektīvi:

- Sieviešu un vīru vokālais ansamblis – 13 dalībnieki;
- Dāmu deju grupa „Mare” – 10 dalībnieki;
- Amatierteātris – 14 dalībnieki;
- Līnijdeju grupa – 10 dalībnieki;
- Klavierspēles pulciņš – 8 dalībnieki;
- Pirmsskolas vec. bērnu dziesmu un deju grupa – 15 dalībnieki.

Tautas namā notiek tradicionālie pasākumi Lieldienas, Jāņu ielīgošana, 18. novembra svinīgs pasākums, Ziemassvētku koncerts. Dziedātāju konkurss Cālis un Apriņa pilieni. Katru mēnesi notiek jauniešu diskotēka un balle.

VESELAVAS PAGASTA TAUTAS NAMS - Veselavas tautas namā darbojas sekojoši pašdarbnieku kolektīvi:

- JDK „Veselava” – 17 dalībnieki;
- Bērnu tautisko deju kolektīvs – 10 dalībnieki;
- Teātra studija – 16 dalībnieki;
- Mākslas pulciņš – 6 dalībnieki;
- Radošā darbnīca – 10 dalībnieki;

- Bērnu vokālais ansamblis – 12 dalībnieki.

Veselavas tautas namā ik gadu notiek Lieldienu un Līgo svētku svinēšana, 18.novembra svinīgais pasākums, Muižas svētki, Ziemassvētku labdarības koncerts, kā arī Jaunā gada muzikāla izrāde. Bez iepriekš minētajiem, Veselavas muižā notiek arī Muižas nakts, akcija „Apceļo pilis un muižas”, kā arī Gaujas Nacionālā parka akcija.

Novadā pieejamas 4 **bibliotēkas** – pa vienai katrā pagastā un vairākas skolu bibliotēkas, kā arī **muzeji** – Eduarda Veidenbauma memoriālais muzejs „Kalāči” (Liepas pagastā) un Veselavas muižas muzejs (Veselavas pagastā). Katrā novada bibliotēkā lasītāji var izmantot datorus ar bezmaksas interneta pieslēgumu.

8.4. VESELĪBAS APRŪPE, SOCIĀLĀ PALĪDZĪBA

Priekuļu pagasta iedzīvotāju primārai veselības aprūpei ir pieejamas apstiprinātas trīs ģimenes ārstu prakses vietas, kuras darbojas četros punktos. Visi ārsti ir nodrošināti ar darbam piemērotām telpām. Pagastā ir pieejami ārstnieciskās masāžas, zobārstniecības pakalpojumi un citu medicīnas speciālistu pakalpojumi, kā arī aptieka.

Veselavas un Mārsnēnu pagastos ir feldšerpunkti, kuri ir aprīkoti atbilstoši prasībām.

Liepas pagastā ir trīs ģimenes ārstu prakses vietas, kuras atrodas privatizētās telpās. Ārsti apkalpo Liepas un Mārsnēnu iedzīvotājus.

SIA "Cēsu klīnika" ir novadam tuvākā lokālā daudzprofilu slimnīca, kas sniedz 24 stundu stacionāro neatliekamo palīdzību, kā arī plānveida ambulatoros un stacionāros pakalpojumus. Darbojas divas aptiekas Priekuļos un Liepā.

Sociālais dienests ir pašvaldības iestāde, kas sniedz sociālo palīdzību, organizē un sniedz sociālos pakalpojumus pašvaldības iedzīvotājiem, kuru pamatdzīvesvieta ir deklarēta Priekuļu novada administratīvajā teritorijā. Sociālā dienesta struktūrvienības: Sociālās aprūpes mājas nodaļa un Ģimenes atbalsta centrs „Putni”.

8.5. BĒRNU UN JAUNATNES LIETAS

Liepā darbojas Bērnu dienas centrs, kurā tiek organizētas dažādas aktivitātes: sociālo lomu un prasmju attīstības nodarbības, tematiski izglītojošas nodarbības, radošas nodarbības, dažādi svētku pasākumi u.c. Jaunatnes un bērnu lietu nodaļas struktūrvienības sākumskolas vecuma bērnu dienas centrs „Zīļuks”, jauniešu iniciatīvas centrs „REST[e]” (Priekuļos) un jauniešu centrs „Apelsīns” (Liepā).

Liepas pagasta Skangaļu muižā darbojas bērnu ārpusģimenes aprūpes iestāde Skangaļu muižas Bērnu atbalsta un sociālās aprūpes centrs – internāts, ko dibināja starptautiskā reliģiskā labdarības organizācija „Pestīšanas armija”. Aprūpes iestādē dzīvo bērni no sociālā riska ģimenēm (maznodrošinātās ģimenes, vecāki dodas strādāt uz ārzemēm, alkohola un atkarību problēmas ģimenē, vecākiem grūtības bērnu uzraudzīšanā, audzināšanā), kuriem ir sociālas un psiholoģiskas problēmas, vai nonākuši krīzes situācijā, saviem spēkiem nespēj pārvarēt īpašas dzīves grūtības un nesaņem pietiekamu palīdzību no vecākiem un sabiedrības un bērni bez ģimenēm (bāreņi un bez vecāku gādības palikuši bērni), kuriem tiek nodrošinātas mājas, kur uzturēties un dzīvot.

Iestāde sniedz sociālo, pedagoģisko, psiholoģisko atbalstu un palīdzību, nodrošinot bērniem labus dzīves apstākļus, aprūpi, rehabilitāciju, adaptāciju, integrāciju sabiedrībā, audzināšanu un izglītošanu, kas veicinātu katra bērna harmoniskas, pilnīgas un brīvas personības veidošanos.

9. TEHNISKĀ INFRASTRUKTŪRA UN PAKALPOJUMI

9.1. TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA

Novada teritoriju šķērso valsts galvenais autoceļš A2 Rīga – Sigulda - Igaunijas robeža (Veclaicene), 3 valsts reģionālie autoceļi - P20 Valmiera - Cēsis – Drabeši; P28 Priekuļi – Rauna un P30 Cēsis – Vecpiebalga – Madona, 8 valsts vietējie autoceļi un pašvaldības ceļi un ielas, kā arī dzelzceļa līnija Rīga – Ieriķi - Lugaži ar stacijām Jāņmuiža un Lode.

Pašvaldības ceļu un ielu uzturēšanas darbus pašvaldībā nodrošina pašvaldības struktūrvienība Ceļu uzturēšanas struktūrvienība. Pašvaldības ceļu kopējais garums 191,3 km, t.sk., ar melno segumu tikai 6,3 km, ar grants segumu – 153,6 km. A kategorijas ceļi 33,2 km, B kategorijas ceļi – 125,3 km un C kategorijas ceļi – 32,8 km. Ielu kopējais garums – 37,7 km.

Pašvaldības ceļu uzturēšanai no valsts ceļu fondiem 2012.gadā tika iedalīti 78,8 tūkst. LVL, ar kuriem bija jāuztur Veselavas pagastā – 50,99 km; Priekuļu pagastā – 88 km; Liepas pagastā – 45,86 km; Mārsnēnu pagastā – 44,02 km ceļi un ielas. Ziemas periodā slēdz līgumus ar novada iedzīvotājiem par ceļu attīrīšanu no sniega. Vasaras periodā regulāri notiek pašvaldības ceļu planēšana, un atsevišķās vietās ūdens novadgrāvju veidošana.

Mehānisko darbnīcu struktūrvienība atbild par pašvaldības auto parku. Pēc CSDD reģistrācijas datiem, pašvaldībai pieder 36 autotransporta vienības, tajā skaitā 2 autopiekabes.

Pēc traktoru tehniskās uzraudzības reģistrācijas datiem, pašvaldības īpašumā ir 6 traktori, 4 traktoru piekabes, 2 auto greideri.²⁷

9.2. SABIEDRISKAIS TRANSPORTS

Sabiedriskā transporta pakalpojumi novadā tiek nodrošināti ar autotransportu (autobusus reisi) un pa dzelzceļu. Tiek nodrošināti skolēnu pārvadājumi ar pašvaldības autotransportu.

9.3. KOMUNĀLĀ SAIMNIECĪBA

Komunālos pakalpojumus novadā nodrošina pašvaldības struktūrvienība Komunālā saimniecība. Komunālā saimniecība veic bezpeļņas saimniecisko un finansiālo darbību ar mērķi pārvaldīt, uzturēt un remontēt pašvaldībai piederošos komunālās saimniecības objektus.

Komunālā saimniecība Priekuļu pagastā apsaimnieko 36 daudzdzīvokļu mājas ar 696 dzīvokļiem. Veselavas pagasta teritorijā ir 4 daudzdzīvokļu mājas, kuru dzīvokļi atrodas privātpašumā.

Centralizētie komunālie pakalpojumi (ūdensapgāde, kanalizācija un siltumapgāde) tiek nodrošināti galvenokārt novada lielākajos ciemos.

9.3.1. ŪDENSAPGĀDES PAKALPOJUMI

CENTRALIZĒTI ŪDENSAPGĀDES PAKALPOJUMI novadā tiek nodrošināti šādos ciemos – Priekuļos, Jāņmuižā, Liepā, Sarkanos, Mārsnēnos, Bēzskrogā.

²⁷ Priekuļu novada pašvaldības 2012.gada publiskā pārskata dati

TABULA 13: CENTRALIZĒTĀS ŪDENSAPGĀDES SISTĒMAS RAKSTUROJUMS

CIEMS	KOPĒJAIS ŪDENSVADU TĪKLU KOPGARUMS, KM	CENTRALIZĒTIE ARTĒZISKIE URBUMI	CENTRALIZĒTO ŪDENSAPGĀDI IZMANTO
LIEPAS PAGASTS			
Liepa	8,5	Izmanto 3 artēziskos urbumus ("Torņa", "Ellīte", "Kolhoza").	Dzīvojamās mājas, sabiedriskās ēkas, AS "Lode".
Sarkaņi	0,510	Izmanto 1 artēzisko urbumu.	Dzīvojamās mājas.
MĀRSNĒNU PAGASTS			
Mārsnēni	8,239	Izmanto 2 artēziskos urbumus ("Kalnciems", "Skola"), 1 urbums rezervē ("Peņģi")	Mārsnēnu pamatskola, dzīvojamā māja "Saulieti", "Indrāni", 2 veikali, tautas nams, aptieka, pagasta pārvalde, 28 viensētas ar kanalizāciju, 2 zemnieku saimniecības un 26 viensētas bez kanalizācijas
PRIEKUĻU PAGASTS			
Dukuri	1,08	Artēziskais urbums "Dukuri"	Juridiskas personas, Dukura ciema iedzīvotāji
Priekuļi	12,8 km 4 km jauns ūdensvads	Izmanto 3 artēziskos urbumus Mežciemu ielā (urbums Nr.1; Nr.2; Nr.3)	Valsts iestādes, juridiskas personas, pašvaldības iestādes, daudzdzīvokļu mājas un individuālo māju iedzīvotāji
Jāņmuiža	3,162	Apkalpo SIA „Vinda”	Pašvaldības iestādes, juridiskas personas, daudzdzīvokļu māju un individuālo māju iedzīvotāji
VESELAVAS PAGASTS			
Bēzkrogs	Nav topogrāfijas, nav tīklu pases, nav datu	Izmanto 2 artēziskos urbumus ("Centrs – I", "Centrs – jaunais")	Pašvaldības iestādes, juridiskas personas, daudzdzīvokļu mājas un individuālo māju iedzīvotāji

9.3.2. KANALIZĀCIJAS PAKALPOJUMI

CENTRALIZĒTI KANALIZĀCIJAS PAKALPOJUMI novadā tiek nodrošināti šādos ciemos – Liepā, Mārsnēnos, Priekuļos, Dukuros, Jāņmuižā, Bēzkrögā. Pārējā novada teritorijā darbojas decentralizēta notekūdeņu novadīšana un attīrīšana (darbojas individuālās NAI, izsmēļamās bedres ar izvešanu uz tuvākajām novada NAI).

TABULA 14: KANALIZĀCIJAS SISTĒMAS RAKSTUROJUMS

CIEMS	KOPĒJAIS KANALIZĀCIJU TĪKLU KOPGARUMS, KM	NAI TIPS, IZPLŪDES VIETA	CENTRALIZĒTAI KANALIZĀCIJAS SISTĒMAI PIESLĒGTIE OBJEKTI
LIEPAS PAGASTS			
Liepa	12,3	BIO ar jaudu 1200 m ³ /dnn (2011.gadā izbūvētas jaunas NAI), izplūde Gaujā.	Valsts iestādes, juridiskas personas, pašvaldības iestādes, daudzdzīvokļu mājas un individuālo māju iedzīvotāji
MĀRSNĒNU PAGASTS			
Mārsnēni	4,277	BIO-100 ar jaudu 100 m ³ /dnn. NAI tiek darbināta mehāniskā režīmā, jo samazinoties notekūdeņu daudzumam, NAI tehnoloģijas ievērošana ir apgrūtināta un ekonomiski nepamatota. Pašlaik notekūdeņu attīrīšanai izmanto bioloģiskos nosēddīķus ar izplūdi novadgrāvī un tālāk pēc 3 km Miegupē.	Mārsnēnu pamatskola, dzīvojamās mājas „Saulietī”, „Indrāni”, divi veikali un 28 viensētas.
PRIEKUĻU PAGASTS			
Dukuri	1,11	BIO-100 ar jaudu 100 m ³ /dnn. Attīrītie notekūdeņi izplūst meliorācijas grāvī, tālāk pēc ~1,3 km Siļķupītē.	Juridiskas personas, Dukura ciema iedzīvotāji
Priekuļi	15,1 km 4 km jauns kanalizācijas tīkls	Visi notekūdeņi tiek pārsūkņēti uz Cēsu pilsētas NAI.	Valsts iestādes, juridiskas personas, pašvaldības iestādes, daudzdzīvokļu mājas un individuālo māju iedzīvotāji
Jāņmuiža	3,316	Apkalpo SIA „Vinda”	Pašvaldības iestādes, juridiskas personas, daudzdzīvokļu māju un individuālo māju iedzīvotāji
VESELAVAS PAGASTS			
Bēzkrogs	Nav topogrāfijas, nav tīklu pasēs, nav datu	BIO-50 (2 bioloģiskās aerācijas rezervuāri x 25 m ³) ar jaudu 50 m ³ /dnn. Attīrīto notekūdeņu izplūde – gravis – dīķu sistēma – Raunis.	Pašvaldības iestādes, juridiskas personas, daudzdzīvokļu mājas

9.3.3. SILTUMAPGĀDE

CENTRALIZĒTA SILTUMAPGĀDE tiek nodrošināta Liepā, Priekuļos un Jāņmuižā.

TABULA 15: KATLU MĀJU RAKSTUROJUMS

KATLU MĀJA	PIEDERĪBA	KURINĀMAIS	ATRAŠANĀS VIETA	NODROŠINĀTĀS IESTĀDES/ UZŅĒMUMI/ IEDZĪVOTĀJI
<u>Centra katlu māja</u> Katlu mājā uzstādītas 4 sadedzināšanas iekārtas	Priekuļu novada pašvaldība	Koksnes šķelda, dabas gāze	Liepa, Dārza iela 1	2684 iedzīvotāji, 16 iestādes
A/S "Lode" katlu māja	A/S "Lode"	Gāze	A/S „Lode” teritorija	A/S "Lode"
„Saulkalnu” katlumāja	Priekuļu novada pašvaldība	Koksne	Liepa	2 daudzdzīvokļu mājas (36 dzīvokļi)
<u>Centra katlu māja</u> Katlu mājā uzstādītas 5 sadedzināšanas iekārtas	Priekuļu novada pašvaldība	Koksnes šķelda, dabas gāze	Priekuļi, Dārza iela 10	
Jāņmuižas katlu māja	Pašvaldības	Šķelda	Jāņmuiža	Jāņmuižas Valsts tehnikumu, daudzdzīvokļu mājas
Jāņmuižas PII katlu māja (apkure katls)	Pašvaldības	Granulas	Jāņmuiža, Sporta iela 3	Jāņmuižas pirmsskolas izglītības iestāde
Skolas katlu māja „Gaismas”	Pašvaldības	Kokskaidu granulas	„Gaismas”, Mārsnēni	Mārsnēnu skola, pirmsskolas izglītība ēka, 1 daudzdzīvokļu māja (24 dzīvokļi)

9.3.4. GĀZESAPGĀDE

Priekuļu novada teritoriju šķērso A/S „Latvijas Gāze” maģistrālie gāzes vadi Vireši – Tallina (DN 700 mm atzars DN 100) un Izborska – Inčukalna pazemes gāzes krātuve, Pleskava – Inčukalna pazemes gāzes krātuve, gāzes regulēšanas stacijas (GRS) „Cēsis” un „Lode” un vidējā spiediena sadales gāzesvadu sistēma.

Ar dabasgāzi tiek nodrošināti Priekuļu un Liepas pagasti.

Iedzīvotājiem, kuru mājāsaimniecībās nav centralizētas gāzesapgādes, savām saimnieciskajām vajadzībām ir iespēja izmantot sašķidrināto gāzi balonos.

9.3.5. ELEKTROAPGĀDE

Novadā elektroapgādi nodrošina AS "Sadales tīkli" Ziemeļu reģions. Novada administratīvo teritoriju šķērso 330, 110 kV elektroenerģijas pārvaldes līnijas, 20 kV un 0,4 kV elektrolinijas (gan gaisvadu, gan kabeļu līnijas).

Esošais augstsprieguma elektroenerģijas pārvades līniju tīkls, transformatoru punktu izvietojums un jaudu nodrošinājums ir pietiekams novada perspektīvai attīstībai.

9.3.6. INFORMĀCIJAS TEHNOLOĢIJU INFRASTRUKTŪRA

Novadā ir pieejama analogā telefonu līnija un tas ietilpst austrumu optiskā kabeļa lokā.

Mobilu elektronisko sakaru pakalpojumu sniedz Latvijas mobilu elektronisko sakaru operatori: SIA „Latvijas Mobilais Telefons”, SIA „Tele2”, SIA „Bite Latvija” un „Triatel”. Izglītības iestādēs, bibliotēkās un uzņēmējiem piederošās vietās ir pieejams publiskai lietošanai paredzēts globālais tīmeklis WI-fi:

- Priekuļu pagastā: Dārza ielā 11, Priekuļos, SIA „Dzinča”;
- Liepas pagastā: Rūpnīcas ielā 1, Liepā, SIA „Obuļi” veikals; Pāvila Rozīša ielā 6, Liepā, SIA „Obuļi” veikalā un Rūpnīcas ielā 23, Liepā, SIA „Obuļi” veikalā;
- Veselavas pagastā: Bērzkrogā, SIA „Statoil” DUS „Saurīti”.

10. VIDES STĀVOKLIS

10.1. PIESĀRŅOJŠĀS DARBĪBAS

Galvenie atmosfēras gaisa piesārņojuma avoti ir stacionārie objekti un mobilie piesārņojuma avoti - transporta līdzekļi.

Nozīmīgākie Priekuļu novada stacionārie piesārņojuma avoti ir ražošanas uzņēmumi un katlumājas.

Novada teritorijā atrodas 2 uzņēmumi, kuriem ir izsniegta A kategorijas piesārņojošās darbības atļauja – SIA „Lode” (keramikas būvmateriālu ražošana) un SIA „Gaižēni” (cūku nobarošanas komplekss), darbojas vairāki uzņēmumi, kam izsniegtas B kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas.

Kopējais sadzīves atkritumu daudzums 2011.gadā, kuru radījušas organizācijas, kuras ir atskaitījušās valsts statistikas pārskatā „Nr.3 – Atkritumi”, Priekuļu novadā, bija 271,855 tonnas, savukārt bīstamo atkritumu daudzums no organizācijām bija 16,25 tonnas. Priekuļu novada administratīvajā teritorijā savāktie sadzīves atkritumi, kuri nav izmantojami reģenerācijai vai atkārtotai izmantošanai tiek nogādāti un apglabāti CSA poligonā „Daibe” Pārgaujas novada Stalbes pagastā.

10.2. PIESĀRŅOTĀS UN POTENCIĀLI PIESĀRŅOTĀS TERITORIJAS

Saskaņā ar Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra datu bāzes „Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistra” datiem novada teritorijā ir apzinātas un reģistrētas 1 piesārņota teritorija un 29 potenciāli piesārņotas teritorijas. Priekuļu novada potenciāli piesārņotās vietas un piesārņotā vieta, kā arī to īsu raksturojumu skatīt 16.tabulā.

TABULA 16: PIESĀRŅOTĀ UN POTENCIĀLI PIESĀRŅOTĀS TERITORIJAS

VIETAS NOSAUKUMS	PIESĀRŅOJUMA VEIDS
PIESĀRŅOTA VIETA	
Atkritumu izgāztuve Piebaudzes	Piesārņojums no atkritumu apglabāšanas
POTENCIĀLI PIESĀRŅOTAS VIETAS	
z/s „Mētras” graudu kalte, Liepas pagasts	Iespējams piesārņojums ar naftas produktiem
Bij. „Ed. Veidenbauma” kolhoza amonjaka noliktava, Liepas pagasts	Nav noteikts, teritorijā atradušās amonjakūdens uzglabāšanas cisternas
Bij. „Ed. Veidenbauma” kolhoza graudu kalte, Liepas pagasts	Iespējams piesārņojums ar naftas produktiem
Bij. "Ed. Veidenbauma" kolhoza minerālmēslu	Iespējams piesārņojums ar agroķīmikālijām

noliktava, Liepas pagasts	
Bijusī "Ed.Veidenbauma" kolhoza dārzniecības minerālmēslu noliktava, Liepas pagasts	ļespējams piesārņojums ar agroķīmikālijām
Bij. "Ed. Veidenbauma" kolhoza mehāniskās darbnīcas, Liepas pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
Ceļu pārvaldes Nr.3 bijusī bitumena bāze, Liepas pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums
AS "Lode", Liepas pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
Bij. katlu māja "Lode" ar mazuta saimniecību, Liepas pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums
Bij. sadzīves atkritumu izgāztuve "Grīviņi", Liepas pagasts	Nepieciešama teritorijas izpēte
Bij. kolhoza "Ed. Veidenbauma" DUS, Liepas pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
SIA "Liepa Motors" DUS, Liepas pagasts	Gruntsūdens kvalitātes kontrolei nepieciešams monitorings
L/s firma "Cēsis" DUS "Jāņi", Mārsnēnu pagasts	Gruntsūdens kontrolei nepieciešams monitorings
Degvielas uzpildes stacija "Sakaiņi", Mārsnēnu pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
Bij. ķīmikāliju un pesticīdu noliktava "Lejasceri", Mārsnēnu pagasts	ļespējams grunts piesārņojums ar agroķīmikālijām
Bij. sadzīves atkritumu izgāztuve "Brāzmas", Mārsnēnu pagasts	ļespējams piesārņojums, izpēte nav veikta
SIA "Stāļi", kokapstrādes uzņēmums, Priekuļu novads	B kategorijas uzņēmums
SIA "Gaižēni", cūku komplekss "Smurģi", Priekuļu pagasts	A kategorijas uzņēmums
Bij. naftas produktu glabātuve Jāņmuižas l/s skolas teritorijā, Priekuļu pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
Bij. DUS lidlauka teritorijā, Priekuļu pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
Bij. minerālmēslu noliktava Priekuļos, Priekuļu pagasts	ļespējams grunts piesārņojums ar agroķīmikālijām
L/s firma "Cēsis" DUS, Priekuļu pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
Baltijas MIS bijusī naftas bāze, Priekuļu pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
Priekuļu SIS bijusī naftas bāze "Jaunarāji", Priekuļu pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
Priekuļu SIS bijusī naftas bāze DUS, Priekuļu pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums ar naftas produktiem
Brīvnieku cūku ferma, Veselavas pagasts	ļespējamas grunts piesārņojums
Bij. sadzīves atkritumu izgāztuve, Veselavas pagasts	ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums
SIA "IJA" degvielas bāze, Veselavas pagasts	Nepieciešams gruntsūdens monitorings, iespējams naftas produktu piesārņojums
SIA "IJA" DUS Krustkalni, Veselavas pagasts	Gruntsūdens monitorings nenotiek. ļespējams grunts un gruntsūdens piesārņojums

Piesārņotu un potenciāli piesārņotu vietu apsaimniekošana jāveic atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

10.3. PAAUGSTINĀTA RISKA OBJEKTI UN TERITORIJAS

Paaugstināta riska teritorijas ir tās, kuras apdraud dabas stihijas vai cilvēku darbības izraisītas katastrofas, kas rada materiālo zaudējumu vai vides piesārņojumu. Saskaņā ar Valsts civilās aizsardzības plānu, atbilstoši katastrofas raksturam, tās radīto postījumu apjomam un reaģēšanā iesaistāmo resursu iespējām izšķir:

- vietēja mēroga katastrofas – ja katastrofas radīto postījumu apjoms nepārsniedz vienas pašvaldības administratīvās teritorijas robežas un skartās pašvaldības administratīvajā teritorijā esošie resursi ir pietiekami katastrofas pārvaldīšanai;
- reģionāla mēroga katastrofas – ja katastrofas radīto postījumu apjoms pārsniedz vienas pašvaldības administratīvās teritorijas robežas un skar to pašvaldību administratīvajā teritorijā un valstī esošie resursi ir pietiekami katastrofas pārvaldīšanai;
- valsts mēroga katastrofas – katastrofas radīto postījumu apjoms aptver visu valsts teritoriju vai nozīmīgu tās daļu, un valstī esošie resursi nav pietiekami katastrofas pārvaldīšanai;
- dabas katastrofas.

TABULA 17: PAAUGSTINĀTA RISKA TERITORIJAS UN OBJEKTI NOVADĀ

ĀRKĀRTĒJO SITUĀCIJU CĒLOŅI	RISKA TERITORIJAS UN OBJEKTI
Rūpnieciskā riska objekti	DUS „Statoil Bērzkrogs”, rūpniecības uzņēmumi
Avārijas enerģētikas un komunālās saimniecības objektos	Katlu mājas, ūdensvadi, notekūdeņu attīrīšanas iekārtas
Transporta avārijas	Dzelzceļa līnija Rīga – Ieriķi - Lugaži, valsts galvenais autoceļš A2 Rīga – Sigulda - Igaunijas robeža (Veclaicene) u.c. autoceļi
Cilvēku masu pulcēšanās vietas	Kultūras/tautas nami, sporta centrs, skolas, pagastu ciemu teritorijas u.c. publiskas vietas
Ēku un būvju sagrūšana	Vecās, neapsaimniekotās ēkas
Ugunsnedrošie un sprādzienbīstamie objekti	Magīstrālie gāzesvadi
Vides piesārņojums	Piesārņotā un potenciāli piesārņotās teritorijas, bijušo artēzisko urbumu vietās pazemes ūdeņu piesārņojums
Ugunsgrēka risks	Sausajos vasaras periodos meža masīvi un purvi, kas, galvenokārt, skar Veselavas pagastu, kūlas dedzināšana, kokapstrādes uzņēmumi
Ģeoloģiskie riski	Noslīdeņu iespējamība Gaujas un tās pieteku ielejā, Raunas senielejā, Kazu gravā

11. EKONOMIKAS TENDENCES

11.1. TERITORIJAS ATTĪSTĪBAS INDEKSS

Pēc 25.05.2010. MK noteikumiem Nr.482 "Noteikumi par teritorijas attīstības indeksa aprēķināšanas kārtību un tā vērtībām" **Priekuļu novada attīstības indekss 2011.gadā bija 0,345** (pēc 2011.gada datiem, salīdzinot ar 2011.gada vidējiem rādītājiem) **un starp 110 Latvijas novadiem atradās 24.vietā**, un 0,473 (pēc 2011.gada datiem, salīdzinot ar 2010.gada vidējiem rādītājiem). Salīdzinot ar blakus kaimiņu novadiem, attīstības rādītājs ir līdzīgi ar Cēsu novadu (0,343), bet augstāks kā Pārgaujas (-0,031), Raunas (-0,167),

Vecpiebalgas (-0,109), Beverīnas (0,129), Smiltenes (0,168) un Kocēnu (0,216) novadiem. Vidzemes plānošanas reģiona attīstības līmeņa indekss bija -0,605 (pēc 2011.gada datiem, salīdzinot ar 2011.gada vidējiem rādītājiem).

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi pašvaldības budžetā uz 1 iedzīvotāju 2011.gadā – 262,7 LVL.

11.2. NODARBINĀTĪBA

Bezdarba līmenis²⁸ 2013.gada 31.martā valstī bija reģistrēts 10,8%, Vidzemes plānošanas reģionā – 13,1%, Priekuļu novadā - 7,7%, bezdarbnieku skaits – 409, t.sk. Liepas pagastā – 173, Mārsnēnu pagastā – 42, Priekuļu pagastā – 165 un Veselavas pagastā – 29), no kuriem 136 ir ilgstošie bezdarbnieki, savukārt bezdarbnieku skaits jauniešu vecumā no 15 līdz 24 gadiem - 35²⁹. Salīdzinot ar 2013.gada pirmajiem diviem mēnešiem – uz 31.01.2013. bezdarbnieku skaits bija 430 jeb 8,1% bezdarba līmenis, uz 28.02.2013. bezdarbnieku skaits bija 417 jeb 7,9%, var secināt, ka marta mēnesī bezdarba līmenis un bezdarbnieku skaits novadā ir neaudz mazinājies.

Salīdzinoši augstais iedzīvotāju blīvums (31,3 iedz./km²) novadā palielina darbaspēku pieejamību uzņēmējiem, kuri vēlas uzsākt vai paplašināt saimniecisko darbību novadā vai arī blakus esošā Cēsu pilsētā.

11.3. UZŅĒMUMU REĢISTRĀCIJA UN APGROZĪJUMS

Uzņēmumu skaits, kas reģistrēts Komercreģistrā un Uzņēmumu reģistrā Priekuļu novada teritorijā kopš 1995.gada līdz 2012.gada oktobrim, ir 526; likvidēto uzņēmumu skaits – 196.

Biedrību un nodibinājumu reģistrā uz 2012.gadu kopā reģistrēti 4 nodibinājumi, 43 biedrības.

Komercreģistrā reģistrēti subjekti:

- › 1 akciju sabiedrība (AS);
- › 373 sabiedrības ar ierobežotu atbildību (SIA);
- › 36 individuālie komersanti;
- › 2 ārvalstu komersanta filiāles.

Uzņēmumu reģistrā reģistrēti sekojoši subjekti:

- › 1 sabiedrība ar ierobežotu atbildību;
- › 16 individuālie uzņēmumi;
- › 4 kooperatīvās sabiedrības;
- › 81 zemnieku saimniecība.

Ropažu novadā reģistrēta 1 politiskā partija, 1 draudze un 1 sabiedriskā organizācija.

Ekonomiski aktīvo tirgus sektora statistikas vienību skaits pa komercsabiedrības formām, 2010.gadā – pašnodarbinātās personas – 204; individuālie komersanti – 43; komercsabiedrības – 152; zemnieku saimniecības – 102. Ekonomiski aktīvo tirgus sektora statistikas vienību skaits uz 1000 iedzīvotājiem – 53,4 un individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz. 2010.gadā bija 20,8.

Raksturīgākās ekonomikas nozares Priekuļu novadā ir lauksaimniecība, mežsaimniecība, derīgo izrakteņu ieguve, būvmateriālu ražošana.

²⁸ Bezdarbnieku īpatsvars (%) ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā (ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits 2011.gadā)

²⁹ Nodarbinātības valsts aģentūra, 31.03.2013. statistika par bezdarbnieku skaitu sadalījumā pa pilsētām un novadiem

Aktīvo un likvidēto uzņēmumu skaits Priekuļu novadā (uz 06.06.2013.): reģistrēto un nelikvidēto uzņēmumu skaits – 793; likvidēto uzņēmumu skaits – 245, jebkad reģistrēto uzņēmumu skaits novadā – 1,038.³⁰

Uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu (LVL) 2012.gadā:

- 1) SIA „Staļi” – namdaru un galdniecības izstrādājumu ražotne;
- 2) SIA „Lode” – māla ķieģeļu, flīžu un citu apdedzināto būvmateriālu ražošana;
- 3) SIA „ALB” - mēbeļu, apgaismes ierīču un cita veida mājsaimniecības piederumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos;
- 4) SIA „FORAN REAL ESTATE” – mežkopība un citas mežsaimniecības darbības uzņēmums;
- 5) SIA „AGRO SILJA” – lauksaimniecības mašīnu, iekārtu vairumtirdzniecība;
- 6) Neldas Ozoliņas ZS „Birmāji” – mežsaimniecība un mežizstrāde, augkopība un lopkopība;
- 7) SIA „Obuļi” – mazumtirdzniecība;
- 8) SIA „Meždaris” – mežizstrāde;
- 9) SIA „Meža ģipšnieku konsultatīvais centrs” – inženierdarbības un ar tām saistītās tehniskās konsultācijas;
- 10) SIA „Celtkom” – dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība;
- 11) SIA „Ramari” – mazumtirdzniecība;
- 12) SIA „Kalna Ciebaldi” – mežizstrāde;
- 13) SIA „Aqua Latvia” – ēku būvniecība.

11.4. BŪVNICĪBAS AKTIVITĀTE NOVADĀ³¹

Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem var secināt, ka vislielākā būvniecības aktivitāte pēdējo trīs gadu laikā ir bijusi 2011.gadā, kad kopumā ir izsniegtas 17 būvatļaujas esošo ēku rekonstrukcijai, kā arī 4 jaunbūvēm.

Amatas novada apvienotā būvvalde 2012.gadā ir izsniegusi 6 būvatļaujas viena dzīvokļa māju (bez vasarnīcām, dārza mājām) būvniecībai Priekuļu novada teritorijā, t.sk. 2 jaunbūvēm un 8 (6 no tām jaunbūves) citām nedzīvojamām mājām, kas plānotas būvēt novada teritorijā.

2011.gadā izsniegtas 6 būvatļaujas viena dzīvokļa māju (bez vasarnīcām, dārza mājām) būvniecībai Priekuļu novada teritorijā, t.sk. 2 jaunbūvēm; 1 viesnīcas un tām līdzīga lietojuma ēku rekonstrukcijai; 1 biroja ēku rekonstrukcijai; 2 vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības ēku rekonstrukcijām; 2 rūpnieciskās ražošanas ēku un noliktavu rekonstrukcijām; 1 plašizklaides pasākumu, izglītības vai veselības aprūpes iestāžu ēkas rekonstrukcijai; 4 citām nedzīvojamām mājām, no tām 3 jaunbūves.

2010.gadā izsniegtās būvatļaujas viena dzīvokļu māju būvniecībai, rekonstrukcijai – pavisam kopā 8, no tām 4 jaunbūvēm; 1 vasarnīcas būvniecībai; 1 rūpnieciskās ražošanas ēkas un noliktavas rekonstrukcijai; 6 citām nedzīvojamām mājām, no tām 4 jaunbūves.

Ekspluatācijā pieņemto jaunbūvēto viena dzīvokļa māju skaits 2010.gadā – 8; 2011.gadā – 3 un 2012.gadā – 4.

³⁰ Lursoft datu bāzes Statistika dati

³¹ CSP dati Mājokļi

11.5. LAUKSAIMNIECĪBA

11.5.1. ZEMKOPĪBA³²

Priekuļu novadā kopumā ir 437 lauku saimniecības. Zemes kopplatība vidēji vienā saimniecībā sastāda 32,6 ha.

Izmantotās LIZ apjoms novadā ir 8 321 ha. No tā 4 072 ha jeb 49% aizņem aramzeme, 16 ha jeb 0,19% - ilggadīgie stādījumi, 98 ha jeb 1,2% - piemājas dārziņi, 4 136 ha jeb 49,7% - pļavas un ganības. Vidēji vienā saimniecībā tiek izmantoti 19,0 ha LIZ. Aramzemes platība vidējā vienā saimniecībā – 13 ha un sējumu platība vidēji vienā saimniecībā – 11,5 ha.

No visas novadā esošās aramzemes 3 561 ha jeb 87,5% aizņem sējumi, 1 ha jeb 0,02% - siltumnīcas, bet 510 ha jeb 12,5% - papuves.

No visiem sējumiem visvairāk aizņem graudaugu kultūras. Kopumā tie ir 1907 ha jeb 53,6% sējumu. Daudz sējuma platības aizņem arī lopbarības – zaļbarības kultūra – 1144 ha jeb 32,1% sējumu. Kartupeļi aizņem 178 ha jeb 5% sējumu, tehniskās kultūras – 307 ha jeb 8,6%.

Platību maksājumu atbalstam³³ 2013.gadā visvairāk deklarētas vasara miežu platības – kopā 919 ha, un vasaras kviešu sējumi – 623 ha.

11.5.2. LOPKOPĪBA³⁴

Priekuļu novada teritorijā uz 2013.gada 1.jūliju reģistrēti sekojoši dzīvnieki:

- > 2765 liellopi;
- > 5962 cūkas;
- > 933 aitas;
- > 128 kazas;
- > 70 zirgi;
- > 2025 citi dzīvnieki.

Kā citi dzīvnieki reģistrēti 1153 māļputni, 210 truši, 211 kažokzvēri, 378 bišu saimes, 65 savvaļas dzīvnieki un 8 akvakultūras.

Lauksaimniecības datu reģistrā kopā uzskaitītas 932 novietnes ar dzīvniekiem t.sk. 103 novietnes ar liellopiem, 18 - ar aitām, 30 – ar kazām un 23 – ar zirgiem un 758 – ar vistām.

Visvairāk liellopu reģistrēti Mārsnēnu pagastā (815) un Liepas pagastā (761). Visvairāk cūku reģistrētas Priekuļu pagastā (5730 jeb 96,1% no visā novadā reģistrētājām cūkām). Visvairāk aitu reģistrētas Mārsnēnu pagasta teritorijā (718 jeb 77% no kopskaita), arī kazas (83 jeb 65% no kopskaita) un zirgi (33 jeb 47% no kopskaita) visvairāk reģistrēti Mārsnēnu pagastā. Savukārt citi dzīvnieki visvairāk reģistrēti Veselavas pagastā – 696 jeb 34,3% no kopskaita.

Veselavas pagasta z/s „Caunītes” darbojas biedrībā „Latvijas Holšteinas šķirnes lopu audzētāju asociācija”.

Labākais ganāmpulks ar 121 govīm ir z/s „Caunītes” (Veselavas pagastā), otri lielākie – z/s „Lejas – Grīviņi” (Liepas pagastā) un z/s „Jaunakmeņi” (Priekuļu pagastā) – katrā pa 115 govīm³⁵.

³² CSP dati Lauksaimniecības skaitīšanas rezultāti – 2010.gada dati

³³ Platību maksājumu atbalstam deklarētās kultūraugu platības 2012.gadā, LAD

³⁴ Dzīvnieku skaita statistika uz 2013.gada 1.jūliju, Lauksaimniecības datu centrs

³⁵ Labākie ganāmpulki novados uz 2011./2012. pārraudzības gadā, dati uz 30.09.2012., Lauksaimniecības datu centrs

11.6. TŪRISMA INFRASTRUKTŪRA UN CITI PAKALPOJUMI³⁶

Priekuļu novadā ir pietiekošā apjomā attīstīta tūrisma infrastruktūra. Novadā kopā ir pieejamas 3 ēdināšanas iestādes, 2 Priekuļu pagasta Priekuļos un 1 Veselavas pagasta Bērzkrogā. Pieejamas vairākas naktsmītnes iespējas viesu namos „Sillakas” (foreļu audzētava), „Skangaļi”, „Kunči”, „Spāriņu kalns”, „Laso”, viesu nams/atpūtas komplekss „Lejas bites”, viesu nams/atpūtas vieta „Mežrozes”, viesu mājas „Jāņkrasti”, „Pie Pētera”, brīvdienu māja „Lejas Ozoli”, lauku māja „Ieviņas” un hostelis „Priekuļi” ar kopējo gultas vietu skaitu ~ 300 vietas. Visvairāk naktsmītnu iespējas tiek piedāvātas Priekuļu un Liepas pagastos.

KULTŪRAS TŪRISMS

RESURSI	IETEIKUMI RESURSI IZMANTOŠANAI, VEIDOJOT TŪRISMA PRODUKTU	NOZĪMĪGĀKIE RESURSI AR ATTĪSTĪBAS POTENCIĀLU
Muzeji	<p>Veicināt tūrisma produktu veidošanu muzejos, piemērot informāciju ārvalstu tūrisma vajadzībām (Informācija svešvalodās).</p> <p>Sadarboties ar citiem tūrisma pakalpojumu sniedzējiem, informācijas izplatīšanas ziņā.</p>	<p>E.Veidenbauma memoriālais muzejs “Kalāči” (Liepas pagastā).</p> <p>Priekuļu un Jāņmuižas Valsts tehnikuma muzejs (Priekuļu pagastā).</p>
Arhitektūra (muižas) un parki	<p>Iekļaujot novada tūrisma produkta piedāvājumā, veicināt šo objektu apsaimniekošanu, nodrošinot kvalitatīvu interpretāciju, kas ietver pareizus faktus un ir saistoša, interesanta un izglītojoša tūristiem.</p>	<p>Veselavas muiža un parks (Veselavas pagastā), celta 19.gs. četrdesmitajos gados, muižas komplekss gandrīz pilnībā saglabājies līdz mūsdienām.</p> <p>Jāņmuiža - saglabājusies 18.gs. otrā pusē celtā koka kungu māja.</p> <p>Skangaļu muiža - ierīkota viesu māja, kur var lieliski atpūsties, muižas telpās izveidots Ulofa Palmes muzejs, tā saglabājot muižas kultūrvēsturisko mantojumu.</p> <p>Jaunraunas muiža - kungu māja – viens no izcilākajiem klasicisma stila muižu paraugiem reģionā, apbūves komplekss atrodas avārijas stāvoklī.</p> <p>Liepas muiža un parks - šobrīd muiža netiek izmantota, to apsaimnieko SIA „Liepas parks”.</p> <p>Startu muiža - saglabājusies Jūrmalas vasarnīcu stilā celta koka kungu māja, zudusi varenā muižas</p>

³⁶ Avots: Priekuļu novada pašvaldības dati, Latvijas tūrisma mārketinga stratēģija 2010.-2015.gadam

		saimniecība. Priekuļu muiža. Saules parks. Priekuļu parks.
Nemateriālais kultūras mantojums (amatu prasmes, tradīcijas)	Iesaistīt tūristus, ļaujot piedalīties procesā vai iegādāties produkciju.	Tradicionālās amatu prasmes – aušana, pīšana u.c. Tradīcijas – Jāņi, Lieldienas, Ziemassvētki u.c.

DABAS TŪRISMS

Vides un dabas objekti arī tiek piedāvāti kopējā tūrisma produkta piedāvājumā. Liela daļa no novada teritorijas atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā, kur apskatāmi tādi dabas objekti kā Lielā Ellīte, Ērgļu klintis, Velnakmens u.c. objekti. Priekuļu novads kopā ar vēl 8 pašvaldībām, uzņēmējiem un Dabas aizsardzības pārvaldi iesaistījies kopējā Gaujas NP teritorijas zīmola veidošanā un popularizēšanā, lai paaugstinātu konkurētspēju starptautiskā tirgū, palielinātu apmeklētāju uzturēšanās laiku, kā arī nodrošinātu ilgtspējīgu reģiona attīstību vienotā tūrisma galamērķī – Gaujas nacionālajā parkā.

DABAS RESURSI	IETEIKUMI RESURSI IZMANTOŠANAI, VEIDOJOT TŪRISMA PRODUKTU	NOZĪMĪGĀKIE RESURSI AR ATTĪSTĪBAS POTENCIĀLU
Iekšējie ūdeņi – upes un to krasti, ezeri	Jāveido jauni ūdenstūrisma maršruti, vienlaikus veidojot jaunu un uzturot esošo infrastruktūru ūdensobjektu krastos. Labiekārtot ezeru krastu teritorijas rekreācijas iespējām.	Gauja u.c. lielākās upes, kas plūst Priekuļu novadā. Niniera, Starta ezeri.
Ainavas	Vietas, kur paveras unikāli skati, ir jāatbrīvo no krūmājiem, jānodrošina šo skatu vietu regulāra apsaimniekošana. Augstākajos skatu punktos var veidot skatu torņus vai platformas, vietas aprīkot ar informācijas stendiem.	Priekuļu novadam raksturīgā reljefainā un lauku ainava.
Pamatiežu atsegumi, kraujas, ielejas	Nozīmīgs dabas izziņas tūrisma resurss, bet iekļaujot tūrisma produkta piedāvājumā tos objektus, kas ir labiekārtoti un kuru līdzšinējie apmeklējumi nav noveduši pie objekti degradācijas.	Devona perioda smilšakmens atsegumi Gaujas krasti – Ērgļu klintis, Baltā klints (Liepas iezis), Līču – Laņģu klintis. Ramātu klintis un alas. Rauņa lejteces ieži. Rauņa slāņi. Vaives lejteces ieži. Kazu ieleja.
Dabas pieminekļi un atsevišķi dabas objekti	Jānodrošina šo objektu minimāls labiekārtojums, kas tiek pastāvīgi	Lielā Ellīte. Silabulu pēdākmenis

	uzturēts.	(Velnakmens). Lodes bruņuzivju iegula.
--	-----------	---

PRODUKTI AR AUGSTU PIEVIENOTO VĒRTĪBU

RESURSI	IETEIKUMI RESURSI IZMANTOŠANAI, VEIDOJOT TŪRISMA PRODUKTU	NOZĪMĪGĀKIE RESURSI AR ATTĪSTĪBAS POTENCIĀLU
Sporta pasākumi un infrastruktūra	Organizēt sporta un atpūtas nometnes bērniem un jauniešiem uz esošās infrastruktūras bāzes. Piesaistīt lielu sporta pasākumu, čempionātu organizatorus.	Peldbaseins Rīfs, Cēsu olimpiskais centrs, mototrase „Ezerkalni”.

Tūrisma infrastruktūras un pakalpojumu attīstībā Priekuļu novadam ir plašas iespējas sadarboties ar kaimiņu pašvaldībām, veidojot kompleksu tūrisma piedāvājumu. Priekuļu novada tūrisma produktam ir jābūt tādām, kas vispilnīgāk spēj izmantot novada tūrisma stratēģiskos resursus – daudzveidīgo dabu un ainavisko bagātību, kultūras mantojumu, nodrošinot to ilgtspējīgu attīstību un racionālu izmantošanu, kā arī būtu jāizmanto novada ģeogrāfiskais novietojums nozīmīgu tūrisma reģionu tuvumā, piemēram, Cēsu pilsētai, tādējādi iekļaujoties kopējā Vidzemes reģiona tūrisma maršrutu tīklā.

12. NOVĒRTĒJUMS (SVID ANALĪZE)

Priekuļu novada stipro un vājo pušu, iespēju un draudu (SVID) analīze veikta, balstoties uz pašreizējās situācijas analīzi un SVID analīzē ietverts Stratēģijas izstrādes Vadības darba grupas rezultātu apkopojums.

STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
NOVADAM KOPUMĀ	
<p>Izdevīgs ģeogrāfiskais novietojums (atrodas Vidzemes reģiona centrā, lielāku pilsētu tuvums – Cēsis, Valmiera un Smiltene, teritoriju šķērso valsts galvenais autoceļš A2).</p> <p>Atrodas Gaujas nacionālā parka teritorijā ar ainaviski vērtīgām teritorijām un dabas objektiem (Lielā un Mazā Ellīte u.c.).</p> <p>Sociāli aktīvi vietējie iedzīvotāji.</p> <p>Salīdzinoši liels iedzīvotāju blīvums uz km².</p> <p>Kultūras tradīcijām bagāts novads (liels pašdarbnieku kolektīvu un dalībnieku skaits), Priekuļu vārda atpazīstamība.</p> <p>Kultūrvēsturiski nozīmīgi objekti un teritorijas (Eduarda Veidenbauma muzejs, Veselavas muiža u.c.).</p> <p>Dabas resursi (derīgie izrakteņi (māls), meži).</p> <p>Augsta līmeņa kapu kultūra.</p>	<p>Iedzīvotāju skaita samazināšanās.</p>
PAKALPOJUMI, INFRASTRUKTŪRA	
Attīstīta sporta infrastruktūra (olimpiskais centrs, baseins, slēpošanas, velo, nūjošanas trases un	Izglītības iestādes slēgšana Veselavas pagastā.

mototrase), kas nodrošina aktīvas atpūtas un fiziskās attīstības iespējas.

Daudzveidīgas izglītības iespējas (pirmsskolas, pamata, vidējā un profesionālā izglītība).

Tiek nodrošināts atbalsts bērniem (baseina apmeklējums PII bērniem), skolēniem (brīvpusdienas skolās).

Tiek atbalstīti pirmspensijas un pensijas vecuma iedzīvotāji.

Labā transporta infrastruktūra (autoceļu tīklojums, dzelzceļa līnija, lidlauks).

Pieejama dabas gāzes infrastruktūra.

Nesakārtota tehniskā infrastruktūra.

Liepas pagasta dzīvojamā fonda (dzīvokļu) apsaimniekošana.

UZŅĒMĒJDARBĪBA

Bagātīgi meža resursi.

Derīgo izrakteņu atradnes (māls, baltās smiltis u.c.).

Augstvērtīgas lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

Novadā nav lielražotāju.

Intensīvai lauksaimniecībai nepievilcīgs reljefs (paugurains).

Atbalsta iespējas zinātnei no valsts puses (Priekuļu selekcijas stacijas izdzīvošana).

Gaujas nacionālā parkā noteiktie ierobežojumi, kas netiek kompensēti un ierobežo saimniecisko darbību.

Nepietiekošas tūrisma infrastruktūras trūkums.

IESPĒJAS

DRAUDI

NOVADAM KOPUMĀ

Sadarbības iespējas ar apkārtējām kaimiņu pašvaldībām.

E-pārvaldes paplašināšana.

Dzīvesvieta Cēsu pilsētā strādājošajiem.

Valsts reģionālā politika.

Iedzīvotāju skaita turpmāka samazināšanās.

PAKALPOJUMI, INFRASTRUKTŪRA

ES struktūrfondu finansējuma piesaiste infrastruktūras attīstībai.

Sabiedrības iesaistīšana vides sakārtošanā.

Iedzīvotāju pasivitāte un zemā maksātspēja.

Valsts finansējuma nepietiekamība ceļu uzturēšanai un rekonstrukcijai.

ES līdzekļu ierobežota pieejamība lauku infrastruktūras attīstībai.

UZŅĒMĒJDARBĪBA

Cēsu pilsētas tuvums.

ES struktūrfondi lauku attīstībai.

Iespēja mācīties, veidot mikrouzņēmumus, projektu apguve, izglītības iespējas.

Ekonomiskā politika (ES).

Var izzust nelielo zemnieku mājražotāju skaits, jo trūkst viņiem atbalsts.

LR nodokļu politika.